

«Էվոկաբանկ» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ

**2023թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն.....	3
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն	9
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն.....	10
Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն.....	11
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն.....	12
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ.....	13

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
Վ. Սարգսյան փ. 26/1
«Էրեբունի Պլազա» բիզնես կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 595 999
Կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական Եզրակացություն

«Էվոկաբանկ» ՓԲԸ-ի Բաժնետերերին և Բանկի խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Էվոկաբանկ» ՓԲԸ-ի (Բանկ) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2023թ., այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Էական մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր Էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Բանկի ֆինանսական վիճակը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքները և դրամական հոսքերը՝ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված ՖՀՄՍ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների (ՖՀՄՍ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտներ) համաձայն:

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված Է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Բանկից՝ համաձայն Հաշվապահների Էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի Էթիկայի միջազգային կանոնագրքի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՀԷՄՍԽ կանոնագրք) և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի Էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք Էթիկայի պահանջման մեր այլ պարտականություններն այդ պահանջներին և ՀԷՄՍԽ կանոնագրքին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Աուդիտի առանցքային հարցեր

Աուդիտի առանցքային հարցեր են հանդիսանում այն հարցերը, որոնք ըստ մեր մասնագիտական դատողության, առավել նշանակալի Էին հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընթացքում: Մենք անդրադարձել ենք այդ հարցերին ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համատեքստում՝ որպես մեկ ամբողջություն և ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր կարծիքը ձևավորելիս և չենք տրամադրում առանձին կարծիք այս հարցերի վերաբերյալ:

Իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներ

Տեղեկատվությունը ներկայացված է ֆինանսական հաշվետվություններին կից Ծանոթագրություններ 19-ում և Ծանոթագրություն 30-ի (գ) կետում:

Աուդիտի առանցքային հարց	Աուդիտի առանցքային հարցի հետ կապված իրականացված աուդիտորական ընթացակարգեր
<p>Հաճախորդներին տրված վարկերը և փոխառությունները կազմում են ընդհանուր ակտիվների 48%-ը և ներառում են ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստը, որը գնահատվում է կանոնավոր հիմունքով և զգայուն է կիրառվող ենթադրությունների նկատմամբ, որոնք ներկայացված են ստորև:</p> <p>Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի գնահատման մոդելը ղեկավարությունից պահանջում է կատարել մասնագիտական դատողություններ և ենթադրություններ հետևյալ առանցքային հարցերի հետ կապված.</p> <ul style="list-style-type: none"> - պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի և պարտազանցման ղեպքերի ժամանակին բացահայտում հաճախորդներին տրված վարկերի հետ կապված (բաշխում 1-ին, 2-րդ և 3-րդ փուլերի միջև՝ ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» (այսուհետ՝ ՖՀՄՍ 9) համաձայն), - պարտազանցման հավանականության և պարտազանցման ղեպքում առաջացող կորստի գնահատում, - ակնկալվող դրամական հոսքերի, այդ թվում՝ գրավի իրացումից ակնկալվող դրամական հոսքերի կանխատեսում 3-րդ փուլ դասված հաճախորդներին տրված վարկերի համար: <p>Հաճախորդներին տրված վարկերի մեծ ծավալի և ակնկալվող պարտքային կորուստների գումարների գնահատման բարդության և սուբյեկտիվության պատճառով, այս հարցը դիտարկվում է որպես աուդիտի առանցքային հարց:</p>	<p>Մենք վերլուծել ենք ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման Բանկի մեթոդաբանության և քաղաքականության առանցքային դրույթները ՖՀՄՍ 9-ի պահանջների հետ համապատասխանության տեսանկյունից՝ գործընթացում ներգրավելով պարտքային ռիսկերի մեր ներքին մասնագետներին:</p> <p>Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման հետ կապված ղեկավարության կողմից կատարված մասնագիտական դատողությունների և ենթադրությունների տեղին լինելը վերլուծելու համար իրականացրել ենք հետևյալ աուդիտորական ընթացակարգերը.</p> <ul style="list-style-type: none"> - իրավաբանական անձանց տրված վարկերի համար գնահատել և ստուգել ենք վարկերի փուլերի միջև բաշխումը վերահսկող համակարգի կառուցվածքը, աշխատանքը և գործառնական արդյունավետությունը: - ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի համար գնահատել և ստուգել ենք ժամկետանց օրերի հաշվարկը վերահսկող համակարգի կառուցվածքը, աշխատանքը և գործառնական արդյունավետությունը, որն օգտագործվում է որպես հիմք վարկերը փուլերի միջև բաշխելու համար: - իրավաբանական անձանց տրված վարկերի ընտրանքի համար ստուգել ենք, արդյոք փուլերը ճիշտ են որոշված Բանկի կողմից՝ վերլուծելով ֆինանսական և ոչ ֆինանսական տեղեկատվությունը, ինչպես նաև Բանկի կողմից կատարված ենթադրությունները և մասնագիտական դատողությունները: - 1-ին և 2-րդ փուլերին բաշխված՝ իրավաբանական անձանց տրված վարկերի համար, որոնց հետ կապված պարտազանցման հավանականությունը գնահատվում է խմբային հիմունքով, գնահատել ենք համապատասխան մոդելների տեղին լինելը և համադրել ենք մոդելի ելակետային տվյալներն առաջնային աղբյուրների տվյալների հետ ընտրանքային կարգով: - իրավաբանական անձանց տրված 1-ին և 2-րդ փուլերի վարկերի համար, որոնց հետ կապված պարտազանցման ղեպքում առաջացող կորստի գումարը գնահատվում է անհատական հիմունքով, գնահատել ենք

	<p>պարտագանցման դեպքում առաջացող կորստի հաշվարկի համար օգտագործված ելակետային տվյալները՝ համեմատելով գրավի արժեքներն արտաքին գնահատողների հաշվետվությունների տվյալների հետ և ստուգելով կիրառված զեղչերի ճշտությունը և տեղին լինելը: Մենք ներգրավել ենք գնահատման մեր ներքին մասնագետներին պարտագանցման դեպքում առաջացող կորստի հաշվարկում օգտագործված գրավի արժեքների տեղին լինելն ընտրանքային կարգով գնահատելու գործում մեզ աջակցելու համար:</p> <ul style="list-style-type: none"> - իրավաբանական անձանց տրված 3-րդ փուլի վարկերի ընտրանքի համար, որոնց գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները գնահատվում են անհատական հիմունքով, գնահատել ենք ապագա դրամական հոսքերի կանխատեսման համար Բանկի կողմից կատարված ենթադրությունները, ներառյալ գրավի իրացումից ակնկալվող մուտքերը և իրացման ակնկալվող պայմանները՝ հիմք ընդունելով մեր պատկերացումները և շուկայում հրապարակայնորեն հասանելի տեղեկատվությունը: Մենք հատուկ ուշադրություն ենք դարձրել հաճախորդներին տրված այն վարկերին, որոնք ըստ հավանականության կարող են առավել նշանակալի ազդեցություն ունենալ ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: - ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի համար ընտրանքային կարգով ստուգել ենք ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկի մոդելներում օգտագործված ելակետային տվյալների ամբողջականությունը և ճշգրտությունը: - ֆիզիկական անձանց տրված 3-րդ փուլի վարկերի ընտրանքի համար, որոնց գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները գնահատվում են անհատական հիմունքով, գնահատել ենք՝ շուկայում հասանելի տեղեկատվության հետ համեմատության միջոցով, ապագա դրամական հոսքերի կանխատեսման համար Բանկի կողմից կատարված ենթադրությունները, ներառյալ գրավի իրացումից ակնկալվող մուտքերը և իրացման ակնկալվող պայմանները: - գնահատել ենք ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկի Բանկի մեթոդաբանության կանխատեսման կարողությունը՝ համեմատելով 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կատարված գնահատումները 2023թ. փաստացի արդյունքների հետ: - գնահատել ենք նաև, արդյոք ֆինանսական հաշվետվությունների բացահայտումներն ըստ պատշաճի արտացոլում են Բանկի ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին:
--	---

Համադրելի տեղեկատվության հետ կապված այլ հանգամանքներ

Բանկի 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացվել է այլ աուդիտորական կազմակերպության կողմից, որն արտահայտել է չձևափոխված կարծիք այդ ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ 2023թ. ապրիլի 14-ին:

Այլ տեղեկատվություն

Դեկլարությունը պատասխանատու է այլ տեղեկատվության համար: Այլ տեղեկատվությունը ներառում է տարեկան հաշվետվությունում պարունակվող տեղեկատվությունը, սակայն չի ներառում ֆինանսական հաշվետվությունները և վերջիններիս վերաբերյալ մեր աուդիտորական եզրակացությունը: Ակնկալվում է, որ տարեկան հաշվետվությունը կտրամադրվի մեզ այս աուդիտորական եզրակացության ամսաթվից հետո:

Ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր եզրակացությունը չի անդրադարձնում այլ տեղեկատվությանը, և մենք չենք արտահայտի որևէ հավաստիացում այդ տեղեկատվության վերաբերյալ:

Ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի հետ կապված մեր պատասխանատվությունն է ընթերցել վերը նշված այլ տեղեկատվությանը, երբ այն դառնա հասանելի, և այդ տեղեկատվությունն ընթերցելիս դիտարկել, թե արդյոք առկա են էական անհամապատասխանություններ այլ տեղեկատվության և ֆինանսական հաշվետվությունների կամ աուդիտի ընթացքում մեր կողմից ձեռք բերված տեղեկատվության միջև կամ այլ էական խեղաթյուրումներ:

Դեկլարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Դեկլարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ դեկլարության անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս դեկլարությունը պատասխանատու է Բանկի անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե դեկլարությունը չունի Բանկը լուծարելու կամ Բանկի գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չունի դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձից պատասխանատու են Բանկի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի էական խեղաթյուրումը, երբ առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, գեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:
- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Բանկի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամուտությունը:
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել Բանկի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել Բանկի կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեությունը շարունակելու դադարեցմանը:
- գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների և դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց տրամադրում ենք նաև հավաստիացում, որ պահանել ենք անկախությանը վերաբերող էթիկայի պահանջները և տեղեկացնում ենք բոլոր հարաբերությունների և այլ հարցերի մասին, որոնք ըստ ողջամիտ ենթադրության, կարող են անդրադառնալ մեր անկախության վրա, և, կիրառելի լինելու դեպքում, ռիսկերը վերացնելու կամ անկախության պահպանմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց հաղորդակցված հարցերից որոշում ենք այն հարցերը, որոնք առավել նշանակալի էին հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընթացքում և, հետևաբար, հանդիսանում են աուդիտի առանցքային հարցեր: Մենք նկարագրում ենք այդ հարցերը մեր աուդիտորական եզրակացությունում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ օրենքով կամ կարգավորող ակտերով արգելված է հարցի հրապարակային բացահայտումը, կամ, երբ խիստ բացառիկ հանգամանքներում, որոշում ենք, որ տվյալ հարցը չպետք է ներկայացվի աուդիտորական եզրակացությունում, քանի որ կարող է ողջամտորեն ակնկալվել, որ դրա ներկայացման հետ կապված բացասական հետևանքներն ավելի շատ կլինեն, քան դրա ներկայացումից հանրային օգուտը:

«Էկոկաբանկ» ՓԲԸ
Անկախ աուդիտորական եզրակացություն
Էջ 6

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի
իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

[Handwritten signature]

Իրինա Չևոբյան
Ղեկավար գործընկեր, «Բեյ-Փի-Էս-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ի ունիտն

KPMG Armenia

«Բեյ-Փի-Էս-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
26 ապրիլի 2024թ.

	Ծնթգ.	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	6	29,047,260	20,957,238
Տոկոսային ծախս	6	(13,888,429)	(11,363,137)
Չուտ տոկոսային եկամուտ		15,158,831	9,594,101
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտ	7	7,967,909	7,565,223
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախս	7	(5,663,032)	(4,235,381)
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով գուտ եկամուտ		2,304,877	3,329,842
Չուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով		12,667	7,631
Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	8	7,714,975	29,160,732
Չուտ օգուտ/(վնաս) իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի գծով		3,515	(4,730)
Այլ գործառնական եկամուտ	9	734,504	452,400
Ուղղակի բանկային ծախսեր	10	(1,312,447)	(1,160,851)
Գործառնական եկամուտը մինչև արժեզրկումը և այլ վարչական ծախսերը		24,616,922	41,379,125
Ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից գուտ կորուստներ	11	(732,404)	(2,175,344)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	12	(6,420,563)	(5,580,282)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն և ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	20	(1,006,040)	(823,675)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	13	(3,043,446)	(1,860,478)
Շահույթ մինչև շահութահարկով հարկումը		13,414,469	30,939,346
Շահութահարկի գծով ծախս	14	(2,378,489)	(5,214,947)
Տարվա շահույթ		11,035,980	25,724,399
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
<i>Հողվածներ, որոնք վերադասակարգված են կամ կարող են հետագայում վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս</i>			
Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստի շարժ.			
– իրական արժեքի գուտ փոփոխություն		936,800	(947,588)
– շահույթ կամ վնաս վերադասակարգված գուտ գումար		(2,882)	3,879
<i>Ընդամենը հողվածներ, որոնք վերադասակարգված են կամ կարող են հետագայում վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս</i>			
		933,918	(943,709)
Տարվա այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք՝ առանց շահութահարկի		933,918	(943,709)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		11,969,898	24,780,690

9-ից 92-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են Վարչության կողմից 2024թ. ապրիլի 26-ին և ստորագրվել են վերոհիշյալ անունից:

Կարեն Եղիազարյան
 Վարչության նախագահ

Էմմա Տյակինյան
 Գլխավոր հաշվապահ –
 Վարչության անդամ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթանությունների հետ մեկտեղ:

	Ծնթգ.	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	15	60,937,733	71,384,322
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	16		
– Բանկի կողմից պահվող		30,553,145	25,073,566
– Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերով գրավադրված		6,181,126	-
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	16		
– Բանկի կողմից պահվող		49,141,141	26,723,990
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ*	17	40,764,775	20,435,696
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	18	30,249,231	27,033,349
Հանախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	19	211,751,365	161,583,223
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	20	9,262,505	8,482,515
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	21	1,055,100	1,077,445
Առգրավված ակտիվներ	19	1,526,940	1,486,160
Այլ ակտիվներ	22	4,220,303	4,743,746
Ընդամենը ակտիվներ		445,643,364	348,024,012
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	23	11,581,709	274,694
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	28	6,007,733	-
Հանախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	24	280,821,591	229,262,980
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	25	21,296,245	10,895,281
Այլ փոխառու միջոցներ	26	43,353,427	33,096,336
Ստորադաս փոխառություններ	26	4,107,166	3,993,514
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն		1,389,238	4,776,679
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	14	1,452,052	970,430
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	21	1,150,077	1,166,032
Այլ պարտավորություններ	27	5,024,018	2,651,856
Ընդամենը պարտավորություններ		376,183,256	287,087,802
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ	29		
Բաժնետիրական կապիտալ		23,000,000	23,000,000
Ծննդերի վերագնահատումից աճ		3,270,974	3,378,746
Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ		(705,274)	(1,639,192)
Զբաղիված շահույթ		43,894,408	36,196,656
Ընդամենը սեփական կապիտալ		69,460,108	60,936,210
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		445,643,364	348,024,012

* Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերը և փոխատվությունները չեն ներառում ունիվերսալ վարկային կազմակերպություններին տրված վարկերը: Այդ վարկերը ներառված են հանախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների կազմում:

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից		
Շահույթ մինչև հարկումը	13,414,469	30,939,346
<i>Ճշգրտումներ հետևյալ հոդվածների գծով</i>		
Ամորտիզացիայի և մաշվածության մասհանումներ	1,006,040	823,675
Չուտ (օգուտ)/վնաս հիմնական միջոցների վաճառքից	(166)	104
Չուտ վնաս(օգուտ) այլ ակտիվների օտարումից	11,876	(79,002)
Արժեզրկումից կորուստներ	732,404	2,175,344
Վարձակալության գծով պարտավորությունների տոկոսային ծախս	103,786	92,279
Չուտ օգուտ ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից	8	(2,274,926)
Ստացվելիք տոկոսներ*	(749,377)	(208,406)
Վճարվելիք տոկոսներ*	829,904	1,195,492
Դրամական հոսքերը գործառնական գործունեությունից՝ մինչև գործառնական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխությունները	14,065,118	32,663,906
Գործառնական ակտիվների (աճ)/նվազում		
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	(3,139,744)	(6,903,191)
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(18,577,877)	(12,489,082)
Հանախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(46,885,064)	(41,691,830)
Առգրավված ակտիվներ	146,206	638,529
Այլ ակտիվներ	523,443	(3,702,969)
Գործառնական պարտավորությունների (նվազում)/աճ		
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	11,084,857	1,011,029
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	6,010,648	(15,947,495)
Հանախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	46,707,320	94,437,134
Այլ պարտավորություններ	2,447,019	1,800,505
Գործառնական գործունեությունից ստացված գուտ դրամական միջոցներ՝ մինչև շահութահարկի վճարումը	12,407,519	49,816,536
Վճարված շահութահարկ	(5,485,032)	(36,869)
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական հոսքեր	6,922,487	49,779,667
Դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		
Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի ձեռքբերում	(22,416,499)	(6,705,782)
Մուտքեր իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի վաճառքից և մարումից	12,032,796	3,209,206
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի ձեռքբերում	(21,661,786)	(22,593,125)
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(1,619,364)	(819,357)
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից	39,187	171,169
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված դրամական հոսքեր	(33,625,666)	(26,737,889)
Դրամական հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		
Բաժնետիրական կապիտալի թողարկում	29	-
Վճարված շահաբաժիններ	29	(3,420,110)
Մուտքեր թողարկված պարտքային արժեթղթերից	25	14,668,639
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մարում	25	(4,866,450)
Ստացված այլ փոխառու միջոցներ	26	16,931,181
Այլ փոխառու միջոցների մարում	26	(7,320,965)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	21	(282,922)
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքեր	15,709,373	16,969,124
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գուտ (նվազում)/աճ	(10,993,806)	40,010,902
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	529,580	(4,301,930)
Արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխությունների ազդեցությունը	17,637	(28,340)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբի դրությամբ	71,384,322	35,703,690
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջի դրությամբ	15	60,937,733
	71,384,322	71,384,322

* 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ստացված տոկոսները կազմել են 28,297,883 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 20,748,832 հազար դրամ): 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա վճարված տոկոսները կազմել են 14,718,333 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 12,558,629 հազար դրամ):

Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

	Բաժնետիրական կապիտալ	Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ	Ճենքերի վերագնահատումից աճ	Զբաղիված շահույթ*	Ընդամենը սեփական կապիտալ
հազ. դրամ					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	20,000,000	(695,483)	3,486,976	10,984,137	33,775,630
Տարվա շահույթ	-	-	-	25,724,399	25,724,399
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
<i>Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ</i>					
- իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	-	(947,588)	-	-	(947,588)
- շահույթ կամ վնաս վերադասակարգված գուտ գումար	-	3,879	-	-	3,879
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	(943,709)	-	25,724,399	24,780,690
Հիմնական միջոցների մաշվածության կամ օտարման գծով պահուստի նշգրտում	-	-	(108,230)	108,230	-
Գործառնություններ սեփականատերերի հետ՝ գրանցված ուղղակիորեն սեփական կապիտալում					
Բաժնետիրական կապիտալի թողարկում	3,000,000	-	-	-	3,000,000
Բաժնետերերին վճարված շահաբաժիններ	-	-	-	(620,110)	(620,110)
Ընդամենը գործառնություններ սեփականատերերի հետ	3,000,000	-	-	(620,110)	2,379,890
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	23,000,000	(1,639,192)	3,378,746	36,196,656	60,936,210
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	23,000,000	(1,639,192)	3,378,746	36,196,656	60,936,210
Տարվա շահույթ	-	-	-	11,035,980	11,035,980
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
<i>Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ</i>					
- իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	-	936,800	-	-	936,800
- շահույթ կամ վնաս վերադասակարգված գուտ գումար	-	(2,882)	-	-	(2,882)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	933,918	(107,772)	11,035,980	11,969,898
Հիմնական միջոցների մաշվածության կամ օտարման գծով պահուստի նշգրտում	-	-	(107,772)	107,772	-
Գործառնություններ սեփականատերերի հետ՝ գրանցված ուղղակիորեն սեփական կապիտալում					
Բաժնետերերին վճարված շահաբաժիններ	-	-	-	(3,446,000)	(3,446,000)
Ընդամենը գործառնություններ սեփականատերերի հետ	-	-	-	(3,446,000)	(3,446,000)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	23,000,000	(705,274)	3,270,974	43,894,408	69,460,108

* 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվություններում Բանկն առանձին ներկայացրել է գլխավոր պահուստը՝ 3,500,000 հազար դրամի չափով: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված ֆինանսական հաշվետվություններում գլխավոր պահուստը ներկայացված է որպես չբաշխված շահույթի մաս:

1 Ընդհանուր տեղեկատվություն

(ա) Կառուցվածքը և գործունեությունը

«Էվոկաբանկ» ՓԲԸ-ն (նախկին «Պրոմեթեյ Բանկ» ՓԲԸ-ն) (այսուհետ՝ Բանկ) հիմնադրվել է 1990թ. հունիսի 1-ին որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն: Բանկի գործունեությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ: Բանկն իր գործունեությունն իրականացնում է ՀՀ կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից 1991թ. հոկտեմբերի 2-ին տրված թիվ 27 լիցենզիայի համաձայն:

Բանկը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետության ավանդների հատուցումը երաշխավորող պետական հիմնադրամի, Հայաստանի բանկերի միության, ԱրՔա և Master Card վճարային համակարգերի անդամ:

Բանկի հիմնական գործունեությունն ավանդների ընդունումն է և վարկերի տրամադրումը, Հայաստանում և արտերկիր փոխանցումների, արտարժույթի փոխարկման գործարքների իրականացումն է և այլ բանկային ծառայությունների մատուցումն է իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց:

Բանկին իր գործունեությունն իրականացնում է գլխամասային գրասենյակի և 13 մասնաճյուղերի միջոցով, որոնք գտնվում են Երևանում, Գյումրիում, Արմավիրում և Վանաձորում: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010, Հանրապետության փ. 44/2:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ուներ 492 աշխատակից (2022թ-ին՝ 438).

Ստորև ներկայացված է Բանկի բաժնետերերի կազմը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2023թ.		2022թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Մարետա Գևորկյան	22,999,300	100.0	22,980,100	99.9
Այլ բաժնետերեր	700	0.0	19,900	0.1
	23,000,000	100	23,000,000	100

Բանկի վերջնական հսկող անձն է Մարետա Գևորկյանը, ով իրավունք ունի կառավարել Բանկի գործառնություններն իր հայեցողությամբ և իր շահերից ելնելով: Նա նաև մի շարք մասնակցություններ ուներ Բանկի հետ առնչություն չունեցող այլ կազմակերպություններում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Բանկն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Համապատասխանաբար, Բանկի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որին բնորոշ է զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար:

Բացի այդ, 2020թ. սեպտեմբերին Լեռնային Ղարաբաղում բռնկված զինված հակամարտությունը, որին հաջորդեց հրադադարի մասին համաձայնագիրը Լեռնային Ղարաբաղի վիճելի տարածքների շուրջ, հանգեցրեց սոցիալական հուզումների Հայաստանում: Չնայած հրադադարի մասին համաձայնագրի, Հայաստանի և Ադրբեջանի զինված ուժերը ներքաշվեցին սահմանային բախման մեջ, ինչն իր հերթին մեծացրեց անորոշությունը գործարար միջավայրում: 2023թ. սեպտեմբերին Ադրբեջանի ռազմական ուժերը սկսեցին նոր ռազմական գործողություն, որի հետևանքով Լեռնային Ղարաբաղի բնակչությունը ստիպված էր լքել իր բնակավայրը և տեղափոխվել Հայաստան՝ Ադրբեջանին թողնելով հսկողությունը տարածքի նկատմամբ:

2022թ. փետրվարին Ռուսաստանի Դաշնության և Ուկրաինայի միջև բռնկված ռազմական հակամարտության պատճառով մի շարք երկրներ պատժամիջոցներ սահմանեցին Ռուսաստանի Դաշնության դեմ: Հակամարտությունն ազդեցություն ունի ոչ միայն երկու երկրների տնտեսական գործունեության, այլև՝ համաշխարհային տնտեսության վրա: Պատժամիջոցների արդյունքում աշխարհի շատ երկրներում հումքային և պարենային ապրանքների գներն աճել են, խախտվել են ռեսուրսների մատակարարման հաստատված կապերը, դիտվում է գնաճի ազդեցություն գների վրա, և վերլուծաբանները կանխատեսում են նաև տնտեսական հետևանքներ համաշխարհային արդյունաբերության համար:

Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Բանկի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Պատրաստման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության հավաստում

Ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված ՖՀՄՍ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների (ՖՀՄՍ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտներ) համաձայն:

(բ) Չափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի, որոնք ներկայացված են իրական արժեքով և վերագնահատված արժեքով հաշվառվող շենքերի:

(գ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Բանկի ֆունկցիոնալ արժույթը ՀՀ դրամն է (դրամ), որը, լինելով Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը, արտացոլում է Բանկի գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը:

Դրամը նաև այս ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ի պաշտոնական փոխարժեքներն էին համապատասխանաբար 404.79 դրամ և 393.57 դրամ 1 ԱՄՆ դոլարի համար և համապատասխանաբար 447.9 դրամ և 420.06 դրամ 1 եվրոյի համար:

(դ) Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամտի և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն սպագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Դատողություններ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն են ունեցել ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- ֆինանսական ակտիվների դասակարգում. այն բիզնես մոդելի գնահատում, որի շրջանակում պահվում են ակտիվները, և գնահատում, արդյոք ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները հանդիսանում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ – Ծանոթագրություն 4(ե) (i),
- չափանիշների սահմանում որոշելու համար, արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր, որոշելու համար ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման մեջ ապագայամետ տեղեկատվությունը ներառելու մեթոդաբանությունը և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման համար օգտագործվող մոդելների ընտրություն – Ծանոթագրություն 30 (գ):

Ենթադրություններ և գնահատման անորոշություն

Այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնց դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք հաջորդ ֆինանսական տարվա ընթացքում կարող են հանգեցնել էական ճշգրտումների, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրությունում.

- ֆինանսական գործիքների արժեզրկում. որոշել էլակետային տվյալներն ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման մոդելի համար, այդ թվում՝ վերականգնվող դրամական հոսքերը գնահատելու համար կիրառվող հիմնական ենթադրությունները և ապագայամետ տեղեկատվության ներառումը – Ծանոթագրություն 30 (գ):

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասերի փոփոխություններ

Բանկը վաղաժամ չի կիրառել հրապարակված, սակայն դեռևս ուժի մեջ չմտած որևէ նոր ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս:

Որոշ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ առաջին անգամ կիրառվում են 2023թ-ին, սակայն նշանակալի ազդեցություն չունեն Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վրա:

Տեղեկատվություն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասերի վերաբերյալ

Բանկը կիրառում է «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտումը» (ՀՀՄՍ 1-ի և ՖՀՄՍ վերաբերյալ գործնական առաջարկներ 2-ի փոփոխություններ) 2023թ. հունվարի 1-ից: Թեև փոփոխությունները չեն հանգեցրել որևէ փոփոխության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում, դրանք ազդեցություն են ունեցել ֆինանսական հաշվետվություններում հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ բացահայտված տեղեկատվության վրա:

Փոփոխությունները պահանջում են բացահայտել հաշվապահական հաշվառման «էական», այլ ոչ «նշանակալի» մասերը: Փոփոխությունները ներառում են նաև ուղեցույց հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտման հետ կապված էականության հասկացության կիրառման վերաբերյալ՝ օգնելով կազմակերպություններին տրամադրել կազմակերպությանը հատուկ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությանը վերաբերյալ օգտակար տեղեկատվություն, որն անհրաժեշտ է օգտագործողներին ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված այլ տեղեկատվությունը հասկանալու համար:

Ղեկավարությունը վերանայել է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և թարմացրել է Ծանոթագրություն 4-ում «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասեր» (2022թ-ին՝ «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր») բացահայտված որոշակի տեղեկատվությունը՝ փոփոխություններին համապատասխան:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասեր

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է այս ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

(ա) Արտարժույթով գործառնություններ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են Բանկի ֆունկցիոնալ արժույթի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ կորուստն իրենից ներկայացնում է տարբերությունը ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսների և վճարումների մասով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված արտարժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև:

Իրական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի փոխարժեքով: Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Վերահաշվարկից առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող բաժնային գործիքների վերահաշվարկից առաջացող տարբերությունների, բացի այն դեպքերից, երբ տարբերությունն առաջանում է արժեզրկման պատճառով, որի դեպքում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված փոխարժեքային տարբերությունները վերադասակարգվում են որպես շահույթ կամ վնաս:

(բ) Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքներ են կանխիկ թղթադրամները և մետաղադրամները, ՀՀ ԿԲ-ում պահվող մնացորդներն, այդ թվում՝ ՀՀ դրամով արտահայտված պարտադիր պահուստը և այլ բանկերում պահվող մնացորդները (նոտորո հաշիվներ): Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

(գ) Տոկոսներ

Արդյունավետ տոկոսադրույք

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը զեղչում է ճիշտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների, արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկելիս Բանկը գնահատում է ապագա դրամական հոսքերը՝ դիտարկելով ֆինանսական գործիքի բոլոր պայմանագրային պայմանները, սակայն առանց հաշվի առնելու ակնկալվող պարտքային կորուստները: Ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար հաշվարկվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույք՝ կիրառելով գնահատված ապագա դրամական հոսքերը՝ ներառյալ ակնկալվող պարտքային կորուստները:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկը ներառում է գործարքի գծով ծախսումները և վճարված կամ ստացված բոլոր միջնորդավճարները և գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը: Գործարքի գծով ծախսումները ներառում են այն լրացուցիչ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Ամորտիզացված արժեք և համախառն հաշվեկշռային արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած մայր գումարի վճարումները, գումարած կամ հանած արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված սկզբնական և մարման ենթակա գումարների միջև տարբերության կուտակային ամորտիզացիան և, ֆինանսական ակտիվների համար՝ ճշգրտված ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստով:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքն է նախքան ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի գծով ճշգրտումը:

Տոկոսային եկամտի և ծախսի հաշվարկ

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկվում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության սկզբնական ճանաչման պահին: Տոկոսային եկամուտը և ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Արդյունավետ տոկոսադրույքը վերանայվում է լողացող դրույքով գործիքների դրամական հոսքերի պարբերական վերագնահատման արդյունքում՝ շուկայական դրույքների փոփոխություններն արտացոլելու համար: Արդյունավետ տոկոսադրույքը վերանայվում է նաև իրական արժեքի հեջի ճշգրտումներն արտացոլելու համար այն ամսաթվի դրությամբ, երբ սկսվում է համապատասխան ճշգրտման ամորտիզացիայի հաշվարկը:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո պարտքային առումով արժեզրկված դարձած ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվն այլևս չի համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, տոկոսային եկամտի հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Սկզբնական ճանաչման պահին պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքն ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Տոկոսային եկամտի հաշվարկը չի իրականացվում համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ, նույնիսկ եթե ակտիվի պարտքային ռիսկը նվազում է:

Տեղեկատվությունն այն մասին, թե որ դեպքերում են ֆինանսական ակտիվները համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, ներկայացված է Ծանոթագրություն 4 (ե) (iv) կետում:

Ներկայացում

Ծահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ներկայացված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտը ներառում է՝

- ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսները,
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների գծով տոկոսները:

Ծահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ներկայացված տոկոսային ծախսը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների և վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով տոկոսային ծախսը:

(դ) Վճարներ և միջնորդավճարներ

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով եկամուտը և ծախսերը, որոնք կազմում են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, ներառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկում (տես Ծանոթագրություն 4 (զ)):

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով այլ եկամուտը, ներառյալ հաշիվների սպասարկման վճարները, ներդրումների կառավարման վճարները, վաճառքների գծով միջնորդավճարները, տեղաբաշխման գծով միջնորդավճարները և վարկի սինդիկացման միջնորդավճարները, ճանաչվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Եթե չի ակնկալվում, որ փոխատվության հանձնառությունը կհանգեցնի վարկի տրամադրմանը, համապատասխան փոխատվության հանձնառության գծով վճարը ճանաչվում է գծային մեթոդով՝ հանձնառության ժամկետի ընթացքում:

Հաճախորդի հետ պայմանագիրը, որի արդյունքում Բանկի ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչվում է ֆինանսական գործիք, կարող է մասնակիորեն գտնվել ՖՀՄՍ 9-ի և մասնակիորեն՝ ՖՀՄՍ 15-ի գործողության ոլորտում: Նման դեպքերում Բանկը նախ կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ը՝ առանձնացնելու և չափելու համար պայմանագրի այն մասը, որը գտնվում է ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում, այնուհետև կիրառում է ՖՀՄՍ 15-ը՝ պայմանագրի մնացած մասի համար:

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով այլ ծախսերը հիմնականում վերաբերում են գործարքների գծով վճարներին և սպասարկման վճարներին, որոնք առաջանում են հաճախորդների հետ իրականացված փաստացի գործարքներից: Ծախսերը, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են եկամտի առաջացմանը և չեն բխում հաճախորդների հետ իրականացված փաստացի գործարքներից, Բանկը դասակարգում է որպես այլ գործառնական ծախսեր: Մնացած բոլոր ծախսերը դասակարգվում են որպես ընդհանուր վարչական ծախսեր:

(ե) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ

i. Դասակարգում

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվը պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Պարտքային գործիքը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու միջոցով և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվների գծով օգուտները և կորուստները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում, բացառությամբ ստորև ներկայացվածների, որոնք ճանաչվում են նույն կերպ ինչ որ և ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով օգուտը և կորուստները.

- արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ,
- ակնկալվող պարտքային կորուստ և հակադարձումներ և
- արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ և կորուստներ:

Երբ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվն ապահանջվում է, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում նախկինում ճանաչված կուտակային օգուտը կամ կորուստը սեփական կապիտալից վերադասակարգվում է շահույթ կամ վնաս:

Առևտրական նպատակով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ Բանկը կարող է անշրջելի ընտրություն կատարել՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնելու իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները: Այդ ընտրությունը կատարվում է առանձին՝ յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Այդ բաժնային գործիքների գծով օգուտները և կորուստները երբեք չեն վերադասակարգվում շահույթի կամ վնասի կազմ, և շահույթում կամ վնասում արժեզրկում չի ճանաչվում: Ծահաբաժինները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ շահաբաժինն ակնհայտորեն ներկայացնում է ներդրման ինքնարժեքի մասի վերականգնումը, որի դեպքում ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված կուտակային օգուտները և կորուստները փոխանցվում են չբաշխված շահույթ՝ ներդրման օտարման պահին:

Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Բանկը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլպես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Բիզնես մոդելի գնահատում

Բանկը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այդ գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամտի ստացումը, տոկոսային եկամտաբերության որոշակի մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվներով, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում Բանկի ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները (օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՛ հավաքված դրամական հոսքերի վրա):
- նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը չի դիտարկվում մեկուսի, այն դիտարկվում է որպես մեկ ընդհանուր վերլուծության մաս առ այն, թե ինչպես են իրագործվում ֆինանսական ակտիվների կառավարման համար Բանկի առաջադրված նպատակները և ինչպես են իրացվում դրամական հոսքերը:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակով կամ կառավարվում են և որոնց արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, քանի որ չեն պահվում ոչ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և ոչ էլ՝ թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու համար:

Գնահատում, արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են

Այդ գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի ու ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար հատուցում և ներառում է շահույթի մարժան:

Գնահատելու համար, արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են, Բանկը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դիտարկումը ներառում է այն գնահատումը, արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Գնահատումն իրականացնելիս Բանկը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը և ժամկետները,
- լծակավորման հատկանիշը,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Բանկի պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ակտիվների գծով պայմանավորվածությունների), և
- հատկանիշները, որոնք փոփոխում են փողի ժամանակային արժեքի համար հատուցումը, օրինակ՝ տոկոսադրույքների պարբերաբար վերասահմանումը:

Բանկն ունի հաստատուն տոկոսադրույքով երկարաժամկետ վարկերի պորտֆել, որոնց հետ կապված հնարավորություն ունի վերանայել տոկոսադրույքը ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխության դեպքում: Վարկառուն հնարավորություն ունի կամ համաձայնվել վերանայված տոկոսադրույքի հետ, կամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց տուգանքի: Բանկը որոշել է, որ այդ վարկերի պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, քանի որ այդ հնարավորությունից օգտվելու դեպքում տոկոսադրույքն այնպես է փոփոխվում, որ դառնում է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի ու ծախսերի համար հատուցում: Փոխարենը, Բանկն այդ վարկերը դիտարկում է որպես ըստ իրենց էության լողացող տոկոսադրույքով վարկեր (տես Ծանոթագրություն 4 (ե) (iii)):

Վերադասակարգում

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Բանկը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Բանկն իր ֆինանսական պարտավորությունները, բացառությամբ ֆինանսական երաշխավորությունների և փոխատվության հանձնառությունների, դասակարգում է ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների դասին:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական պարտավորությունները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո:

ii. Ապահանջում

Ֆինանսական ակտիվներ

Բանկն ապահանջում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Բանկը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվն ապահանջելիս ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ ապահանջված մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի) և (i) ստացված հատուցման (ներառյալ ձեռք բերված որևէ նոր ակտիվ՝ հանած ստանձնած որևէ նոր պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ արդյունքում ճանաչված կուտակային օգուտի կամ կորստի գումարի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող նախորոշված բաժնային ներդրումային արժեթղթերի գծով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված կուտակային օգուտը/կորուստը չի ճանաչվում շահույթում կամ վնասում նշված արժեթղթերի ապահանջման ժամանակ: Ապահանջման պահանջները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվներում Բանկի կողմից ստեղծված կամ պահպանված մասնակցությունը ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Բանկն իրականացնում է գործարքներ, որոնցով փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված բոլոր կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները կամ դրանց մի մասը: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապահանջվում: Այդպիսի գործարքների օրինակներ են արժեթղթերի փոխատվությունը և վաճառքի ու հետգնման գործարքները:

Գործարքներում, որոնցում Բանկը ոչ պահպանում է, ոչ էլ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը, Բանկը շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվն այդ ֆինանսական ակտիվում իր շարունակվող ներգրավվածության չափով, որն այն չափն է, որով Բանկը ենթարկվում է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Բանկն ապահանջում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են:

iii. Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների վերափոխում

Ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխում

Երբ ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխման արդյունքում փոխվում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության պայմանագրային դրամական հոսքերը որոշելու հիմքը, Բանկը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը բարեփոխումով պահանջվող փոփոխությունն արտացոլելու համար: Ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխումը պահանջում է պայմանագրային դրամական հոսքերը որոշելու հիմքի փոփոխություն, եթե բավարարվում են հետևյալ պայմանները.

- փոփոխությունն անհրաժեշտ է որպես բարեփոխման ուղղակի հետևանք և
- պայմանագրային դրամական հոսքերը որոշելու նոր հիմքը տնտեսապես համարժեք է նախորդ հիմքին, այսինքն՝ անմիջապես նախքան փոփոխությունը գործող հիմքին:

Եթե ի լրումն ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխումով պահանջվող պայմանագրային դրամական հոսքերը որոշելու հիմքի փոփոխությունների կատարվում են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության այլ փոփոխություններ, Բանկը նախ վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքն

ուղենեիշային տոկոսադրույքի բարեփոխումով պահանջվող փոփոխությունն արտացոլելու համար: Այնուհետև Բանկը լրացուցիչ փոփոխությունների նկատմամբ կիրառում է վերափոխումների հաշվառմանը վերաբերող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության դրույթները:

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերափոխվում են, Բանկը գնահատում է, արդյոք վերափոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի վերափոխում»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այդ դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ իրական արժեքով՝ գումարած պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումները: Որպես փոփոխության մաս ստացված վճարները հաշվառվում են հետևյալ կերպ.

- վճարները, որոնք դիտարկվում են նոր ակտիվի իրական արժեքը որոշելիս, և վճարները, որոնք իրենցից ներկայացվում են պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումների հատուցում, ներառվում են ակտիվի սկզբնական չափման մեջ,
- մյուս վճարները ներառվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես ապաճանաչումից օգուտի կամ կորուստի մաս:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի վերափոխումը չի դիտարկվում որպես վերափոխում, եթե բխում է գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից, օրինակ՝ Բանկի կողմից տոկոսադրույքների փոփոխությունը ՀՀ ԿԲ-ի հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխությունների արդյունքում, եթե վարկային պայմանագրով Բանկն իրավունք ունի կատարել նման փոփոխություն:

Բանկն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են վերափոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Բանկը գնահատում է վերափոխման նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այդ գնահատումն իրականացնելիս Բանկը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Բանկը եզրահանգում է, որ վերափոխումը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և չնարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանությանը:

Եթե դրամական հոսքերի վերափոխումը պայմանավորված է փոխառուի ֆինանսական դժվարություններով, ապա որպես կանոն վերափոխման նպատակն է առավելագույն չափով վերականգնել ակտիվը պայմանագրի սկզբնական պայմաններով, այլ ոչ՝ սկզբնավորել նոր ակտիվ նշանակալիորեն տարբեր պայմաններով: Եթե Բանկը մտադիր է այնպես վերափոխել ֆինանսական ակտիվը, որպեսզի ներվեն դրամական հոսքերը, ապա այն նախ դիտարկում է, արդյոք ակտիվի մի մասը պետք է դուրս գրվի նախքան վերափոխումը կատարելը (տես ստորև ներկայացված դուրսգրման քաղաքականությունը): Այդ մոտեցումն ազդում է քանակական գնահատման արդյունքի վրա և նշանակում է, որ ապաճանաչման չափանիշները միշտ չէ որ բավարարվում են նման դեպքերում: Բանկն իրականացնում է նաև որակական գնահատում՝ վերափոխման նշանակալի լինելը գնահատելու համար:

Եթե ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվի վերափոխումը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, Բանկը նախ վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը, կիրառելով ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը, և արդյունքում առաջացող ճշգրտումը ճանաչում է որպես վերափոխումից օգուտ կամ կորուստ շահույթում կամ վնասում: Լոդացող

տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվների համար վերափոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները փոփոխության պահին: Վերափոխման շրջանակում ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար կամ ստացված վճար ճշգրտում է վերափոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է վերափոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Եթե նման վերափոխումն իրականացվում է փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, ապա օգուտը կամ կորուստը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Մյուս դեպքերում այն ներկայացվում է որպես արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ:

Հաստատուն տոկոսադրույքով վարկերի համար, որոնց դեպքում փոխառուն հնարավորություն ունի վաղաժամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց էական տուգանքի, Բանկը հաշվառում է տոկոսադրույքի վերափոխումը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքի մակարդակը՝ կիրառելով լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Բանկն ապահանջում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերափոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ վերափոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այդ դեպքում վերափոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և վերափոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Վճարված հատուցումը ներառում է փոխանցված ոչ ֆինանսական ակտիվները (առկայության դեպքում) և ստանձնած պարտավորությունները, այդ թվում՝ նոր վերափոխված ֆինանսական պարտավորությունը:

Բանկն իրականացնում է վերափոխման նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Բանկը եզրահանգում է, որ վերափոխումը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի գեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները գուտ ստացված վճարներով և գեղչված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի գեղչված ներկա արժեքից:

Եթե ֆինանսական պարտավորության վերափոխումը չի բավարարում ապահանջման պայմանները, պարտավորության ամորտիզացված արժեքը վերահաշվարկվում է, գեղչելով վերափոխված դրամական հոսքերը սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, և արդյունքում առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Լողացող դրույքով ֆինանսական պարտավորությունների համար վերափոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները վերափոխման պահին: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտում և ամորտիզացվում է վերափոխված ֆինանսական պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի վերահաշվարկի միջոցով:

iv. Արժեզրկում

Տես նաև Ծանոթագրություն 30 (գ):

Բանկը ճանաչում է կորստի պահուստ ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չհավիվող հետևյալ ֆինանսական գործիքների համար.

- պարտքային գործիքներ հանդիսացող ֆինանսական ակտիվներ,
- գուտ ներդրումներ ֆինանսական վարձակալություններում,
- ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր և
- փոխատվության հանձնառություններ:

Բաժնային գործիքներում ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվում:

Բանկը կորստի պահուստը չափում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով, բացառությամբ հետևյալ գործիքների, որոնց համար վնասի գծով պահուստը չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով.

- պարտքային ներդրումային արժեթղթեր, որոնք համարվում են ցածր պարտքային ռիսկ ունեցող հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և
- այլ ֆինանսական գործիքներ (բացառությամբ ֆինանսական վարձակալություններում գուտ ներդրումների), որոնց գծով պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն չի անել սկզբնական ճանաչումից ի վեր (տես Ծանոթագրություն 30 (գ)):

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասը, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում հնարավոր պարտագանցման ղեպերից: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում են 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ, դիտարկվում են որպես 1-ին փուլի ֆինանսական գործիքներ:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են այն ակնկալվող պարտքային կորուստները, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտագանցման ղեպերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում են ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներ, դիտարկվում են որպես 2-րդ փուլի ֆինանսական գործիքներ (եթե պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն անել է սկզբնական ճանաչումից ի վեր, բայց ֆինանսական գործիքները պարտքային առումով արժեզրկված չեն) և 3-րդ փուլի ֆինանսական գործիքներ (եթե ֆինանսական գործիքները պարտքային առումով արժեզրկված են):

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված գնահատականն են և չափվում է հետևյալ կերպ.

- *ֆինանսական ակտիվներ, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված չեն հաշվետու ամսաթվի դրությամբ*, որպես բոլոր դրամական պակասորդների ներկա արժեք (դրամական պակասորդը պայմանագրին համապատասխան Բանկին հասանելիք դրամական հոսքերի և Բանկի կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերությունն է),
- *ֆինանսական ակտիվներ, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ*, որպես համախառն հաշվեկշռային արժեքի և գնահատված ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքի տարբերություն,
- *չօգտագործված փոխատվության հանձնառություններ*, որպես հետևյալ նշվածների միջև տարբերության ներկա արժեք՝ պայմանագրային դրամական հոսքերի, որոնք ենթակա են վճարման Բանկին, եթե օգտագործում է փոխառությունը ստանալու իրավունքը, և այն դրամական հոսքերի, որոնք Բանկն ակնկալում է ստանալ,
- *ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր*, որպես այն ակնկալվող վճարումների ներկա արժեք, որոնք փոխհատուցում են տիրապետողին կրած պարտքային կորուստը՝ հանած այն գումարները, որոնք Բանկն ակնկալում է հետ ստանալ:

Տես նաև Ծանոթագրություն 30 (գ):

Վերանայված պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերաբանակցվում են կամ փոփոխվում են կամ գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվը փոխարինվում է նորով փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, գնահատվում է ֆինանսական ակտիվն ապանանաչելու անհրաժեշտությունը (տես Ծանոթագրություն 4 (ե) (ii)), և ակնկալվող պարտքային կորուստները չափվում են հետևյալ կերպ.

- Եթե ակնկալվող վերանայումը չի հանգեցնում գոյություն ունեցող ակտիվի ապանանաչմանը, ապա փոփոխված ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերը ներառվում են գոյություն ունեցող ակտիվի գծով դրամական պակասուրդի հաշվարկում (տես Ծանոթագրություն 30 (գ)):
- Եթե ակնկալվող վերանայումը հանգեցնում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապանանաչմանը, ապա նոր ակտիվի ակնկալվող իրական արժեքը դիտարկվում է որպես գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվից առաջացող վերջնական դրամական հոսքեր՝ վերջինիս ապանանաչման ժամանակ: Այդ գումարը ներառվում է գոյություն ունեցող ակտիվի գծով դրամական պակասուրդի հաշվարկում, որը գեղչվում է ապանանաչման ակնկալվող ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվը՝ կիրառելով գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Բանկը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները, իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվները և զուտ ներդրումները ֆինանսական վարձակալություններում պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, եթե տեղի են ունեցել մեկ կամ ավելի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է պարտագանցումը կամ ժամկետանց դառնալը,
- Բանկի կողմից վարկի կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Բանկն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ փոխառուն կսնանկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի, կամ
- արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով:

Վարկը, որի պայմանները վերաբանակցվել են փոխառուի վիճակի վատթարացման պատճառով, սովորաբար համարվում է պարտքային առումով արժեզրկված, եթե գոյություն չունի ապացույց, որ պայմանագրային դրամական հոսքերը չստանալու ռիսկը նշանակալիորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ: Բացի այդ, ֆիզիկական անձանց տրվող վարկերի դեպքում պարտքային առումով արժեզրկված է համարվում 90 կամ ավելի օր ժամկետանց վարկը:

Պետական պարտատոմսերում ներդրման պարտքային առումով արժեզրկված լինելը գնահատելիս Բանկը դիտարկում է հետևյալ գործոնները.

- Վարկունակության շուկայական գնահատականը՝ արտացոլված պարտատոմսերի եկամտաբերությունում:
- Վարկունակության վարկանիշային գործակալությունների գնահատումները:
- Նոր պարտքի թողարկման համար կապիտալի շուկաներ մուտք գործելու երկրի կարողությունը:
- Պարտքի պայմանների վերանայման հավանակությունը, որի արդյունքում տիրապետողները կարող են վնաս կրել պարտքը կամավոր կամ պարտադիր կերպով ներելու պատճառով:
- Գործող միջազգային աջակցման մեխանիզմները, որոնք թույլ են տալիս որպես «վերջին հնարավոր վարկատու» տվյալ երկրին տրամադրել անհրաժեշտ աջակցություն, ինչպես նաև կառավարությունների և գործակալությունների հրապարակային հայտարարություններում նշված այդ մեխանիզմները կիրառելու մտադրությունը: Դա ներառում է նշված մեխանիզմների աշխատանքի արդյունավետության և, անկախ քաղաքական մտադրություններից, պահանջվող չափանիշները բավարարելու կարողության առկայության գնահատումը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով կորստի պահուստը ներկայացվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հետևյալ կերպ.

- *անորոշիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ*` որպես նվազեցում ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից,
- *փոխատվության հանձնառություններ և ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր*` սովորաբար որպես պահուստ,
- *երբ ֆինանսական գործիքը ներառում է թե՛ օգտագործված և թե՛ չօգտագործված բաղադրիչ, և Բանկը չի կարող նույնականացնել փոխատվության հանձնառության բաղադրիչի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներն օգտագործված բաղադրիչի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներից առանձին*` Բանկը ներկայացնում է ընդհանուր կորստի պահուստ երկու բաղադրիչների համար: Ընդհանուր գումարը ներկայացվում է որպես նվազեցում օգտագործված բաղադրիչի համախառն հաշվեկշռային արժեքից: Կորստի պահուստի ավելցուկը օգտագործված բաղադրիչի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ ներկայացվում է որպես պահուստ, և
- *իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքներ*` ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում կորստի պահուստ չի ճանաչվում, քանի որ այդ ակտիվների համար հաշվեկշռային արժեքը վերջիններիս իրական արժեքն է: Այնուամենայնիվ, կորստի պահուստը բացահայտվում և ճանաչվում է իրական արժեքի փոփոխությունների գծով պահուստում:

Դուրսգրումներ

Վարկերը և պարտքային արժեթղթերը դուրս են գրվում (ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն), երբ գոյություն չունի ամբողջությամբ վերցրած ֆինանսական ակտիվը կամ դրա մի մասը վերականգնելու ողջամիտ ակնկալիք: Դուրսգրումը սովորաբար իրականացվում է այն դեպքում, երբ Բանկը որոշում է, որ փոխառուն չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնցից կարող է ստանալ բավարար դրամական հոսքեր դուրսգրման ենթակա գումարները մարելու համար: Այդ գնահատումն իրականացվում է առանձին յուրաքանչյուր ակտիվի համար:

Նախկինում դուրսգրված գումարների փոխհատուցումը ներառվում է «ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից կորուստներ» հոդվածում շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում:

Դուրսգրված ֆինանսական ակտիվների գծով կարող են դեռևս կիրառվել հարկադիր միջոցներ/պարտքերի գանձման միջոցներ` վճարման ենթակա գումարների փոխհատուցման Բանկի ընթացակարգերի հետ համապատասխանություն ապահովելու համար:

Ֆինանսական ակտիվի անբաժանելի մաս չհանդիսացող ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր

Բանկը գնահատում է, արդյոք ֆինանսական երաշխավորության պայմանագիրը հանդիսանում է ֆինանսական ակտիվի անբաժանելի տարր, որը հաշվառվում է որպես այդ գործիքի բաղադրիչ, թե առանձին հաշվառվող պայմանագիր: Այդ գնահատումն իրականացնելիս Բանկը դիտարկում է հետևյալ գործոնները.

- արդյոք երաշխավորությունը նախատեսված է պարտքային գործիքի պայմանագրի պայմաններով,
- արդյոք երաշխավորությունը պահանջվում է պարտքային գործիքի պայմանագիրը կարգավորող օրենքներով և կանոնակարգերով,
- արդյոք երաշխավորության պայմանագիրը կնքվել է պարտքային գործիքի պայմանագրի հետ նույն ժամանակ և հաշվի առնելով վերջինիս պայմանները և
- արդյոք երաշխավորությունը տրամադրվել է փոխառուի մայր կազմակերպության կամ փոխառուի խմբի անդամ հանդիսացող որևէ այլ կազմակերպության կողմից:

Եթե Բանկը որոշում է, որ փոխառությունը հանդիսանում է ֆինանսական ակտիվի անբաժանելի տարր, ֆինանսական ակտիվի սկզբնական ճանաչման հետ կապված վճարվելիք ցանկացած հավելավճար հաշվառվում է որպես այդ ակտիվի ձեռքբերման գործարքի գծով ծախսում: Պարտքային գործիքի իրական արժեքը և ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս Բանկը հաշվի է առնում երաշխավորությամբ ապահովվող պաշտպանության ազդեցությունը:

Եթե Բանկը որոշում է, որ փոխառությունը չի հանդիսանում պարտքային գործիքի անբաժանելի տարր, ապա այն ճանաչում է ակտիվ, որն իրենից ներկայացնում է երաշխավորության հավելավճարի գծով կանխավճար, և պարտքային կորուստների դիմաց փոխհատուցում ստանալու իրավունք: Կանխավճարի տեսքով վճարված հավելավճարի գծով ակտիվը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվը, որի համար ստացվել է երաշխավորությունը, ոչ պարտքային առումով արժեզրկված է և ոչ էլ ենթարկվել է պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի երաշխավորությունը ստանալու պահին: Այդ ակտիվները ճանաչվում են «այլ ակտիվներ» հոդվածի կազմում: Բանկը փոխհատուցման իրավունքի գծով օգուտները կամ կորուստները ներկայացնում է շահույթում կամ վնասում՝ «պարտքային ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից կորուստներ» հոդվածում:

(գ) Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում «հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ» հոդվածը ներառում է.

- հաճախորդներին տրված վարկերը, որոնք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի գծով լրացուցիչ ուղղակի ծախսումները, իսկ հետագայում՝ ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը, և
- գուտ ներդրումները ֆինանսական վարձակալությունում:

(ե) Ավանդներ, թողարկված պարտքային արժեթղթեր և ստորագաս պարտավորություններ

Ավանդները, թողարկված պարտքային արժեթղթերը և ստորագաս պարտավորությունները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ հանած գործարքի գծով լրացուցիչ ուղղակի ծախսումները, և հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով, կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Բանկը պարտավորությունները նախորոշում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

(ը) Ֆինանսական երաշխավորություններ և փոխատվության հանձնառություններ

Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրով Բանկից պահանջվում է կատարել սահմանված վճարումներ՝ փոխհատուցելու համար վնասը, որը կրում է այդ պայմանագրի տիրապետողը՝ որոշակի դերիտորի կողմից պարտքային գործիքի պայմանների համաձայն վճարումը ժամանակին չկատարելու հետևանքով: Փոխատվության հանձնառություններն իրենցից ներկայացնում են նախապես սահմանված պայմաններով վարկ տրամադրելու կայուն հանձնառություններ:

Ֆինանսական երաշխավորությունները կամ շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով փոխառություն տրամադրելու հանձնառությունները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով: Հետագայում դրանք չափվում են հետևյալ նշվածներից ավելի բարձրով՝ ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն որոշված կորստի պահուստից (տես Ծանոթագրություն 4 (ե) (iv)) և սկզբնապես ճանաչված գումարից՝ հանած, երբ տեղին է, ՖՀՄՍ 15-ի սկզբունքներին համապատասխան ճանաչված եկամտի կուտակային գումարը:

Բանկը չունի իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող փոխատվության հանձնառություններ:

Այլ փոխատվության հանձնառությունների համար Բանկը ճանաչում է կորստի պահուստ (տես Ծանոթագրություն 4 (ե) (iv)) ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն:

Ֆինանսական երաշխավորությունների և փոխատվության հանձնառությունների գծով առաջացող պարտավորությունները ներառվում են պահուստների կազմում:

(թ) Հետգնման և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր

Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերով («ռեպո») վաճառված արժեթղթերը հաշվառվում են որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարքներ, որի դեպքում արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, իսկ պայմանագրային կողմի պարտավորությունը ներառվում է ռեպո գործարքների գծով կրեդիտորական պարտքերի կազմում: Վաճառքի և հետգնման գների տարբերությունն իրենից ներկայացնում է տոկոսային ծախս և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում ռեպո պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Հետադարձ վաճառքի պայմանագրերով («հակադարձ ռեպո») ձեռք բերված արժեթղթերը գրանցվում են որպես հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով դերիտորական պարտքերը: Ձեռքբերման և վերավաճառքի գների տարբերությունն իրենից ներկայացնում է տոկոսային եկամուտ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում ռեպո պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե հետադարձ վաճառքի պայմանագրով ձեռք բերված ակտիվները վաճառվում են երրորդ անձանց, արժեթղթերը վերադարձնելու պարտավորությունն արտացոլվում է որպես առևտրական նպատակով պահվող պարտավորություն և չափվում է իրական արժեքով:

(ժ) Հիմնական միջոցներ

(i) Սեփական ակտիվներ

Հիմնական միջոցների միավորները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները, բացառությամբ շենքերի, որոնք հաշվառվում են վերագնահատված արժեքով, ինչպես ներկայացված է ստորև:

(ii) Վերագնահատում

Հողը և շենքերը ենթակա են վերագնահատման կանոնավոր հիմունքով: Վերագնահատման հաճախականությունը կախված է վերագնահատման ենթակա հողի և շենքերի իրական արժեքների փոփոխություններից: Եթե հողի և շենքի հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով աճում է, աճը ճանաչվում է որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք: Սակայն եթե այդ աճը վերականգնում է նույն ակտիվի շահույթում կամ վնասում ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած նվազումը, ապա այն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Եթե հողի և շենքի հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով նվազում է, նվազումը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Սակայն եթե այդ նվազումը վերականգնում է նույն ակտիվի սեփական կապիտալում որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած աճը, ապա այն ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում:

(ի) Բաժնետիրական կապիտալ

(i) Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները, ներառյալ հարկերը, ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում:

(ii) Արտոնյալ բաժնետոմսեր

Զմարվող արտոնյալ բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ, քանի որ նախատեսում են հայեցողական շահաբաժինների վճարում, չեն ներառում դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ տրամադրելու պարտականություններ և չեն պահանջում Բանկի փոփոխական թվով բաժնային գործիքների մարում: Այդ բաժնետոմսերի գծով հայեցողական շահաբաժինները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի բաշխումներ՝ Բանկի բաժնետերերի հաստատմամբ:

(iii) Ծահաբաժիններ

Ծահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Բանկի կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Սովորական բաժնետոմսերի գծով շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակաշրջանում, երբ հայտարարվում են:

(լ) Առգրավված գրավ

Առգրավված գույքը հաշվառվում է սկզբնական արժեքից և գուտ իրացման արժեքից նվազագույնով:

(խ) Սեզմենային հաշվետվություններ

Գործառնական սեզմենտը Բանկի բաղադրիչ է, որը ներգրավված է ձեռնարկատիրական գործունեություններում, որոնցից կարող է վաստակել հասույթներ և կրել ծախսեր (ներառյալ Բանկի այլ բաղադրիչների հետ գործառնություններից հասույթները և ծախսերը), որի գործառնական արդյունքները կանոնավոր կերպով վերանայվում են գլխավոր գործառնական որոշում կայացնողի կողմից՝ սեզմենտին միջոցների բաշխման վերաբերյալ որոշում կայացնելու և դրա գործունեության արդյունքները գնահատելու նպատակով, և որի գծով առկա է առանձին ֆինանսական տեղեկատվություն: Բանկի սեզմենտային հաշվետվությունները հիմնված են հետևյալ գործառնական սեզմենտների վրա՝ ֆիզիկական անձանց մատուցվող ծառայություններ, իրավաբանական անձանց մատուցվող ծառայություններ, բանկային ներդրումային ծառայություններ և թվային բանկինգ (2022թ-ին՝ ֆիզիկական անձանց մատուցվող ծառայություններ, իրավաբանական անձանց մատուցվող ծառայություններ և ներդրումային բանկային ծառայություններ):

(ծ) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի հոդվածներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված բաժնետերերի հետ գործարքներին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել տարվա հարկվող եկամտի գծով՝ կիրառելով այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չեն ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման ժամանակ, որն ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական և ո՛չ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ ճանաչվում են չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ Բանկն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Ապագա հարկվող շահույթը որոշվում է հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների մարումից առաջացող գումարի հիման վրա: Եթե հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարը բավարար չէ հետաձգված հարկային ակտիվն ամբողջությամբ ճանաչելու համար, դիտարկվում է գոյություն ունեցող ժամանակավոր տարբերությունների մարումներով ճշգրտված ապագա հարկվող շահույթը, որը որոշվում է Բանկի գործարար ծրագրերի հիման վրա: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի: Այդ նվազեցումները վերականգնվում են, եթե մեծանում է ապագա հարկվող շահույթ ստանալու հավանականությունը:

Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերագնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում են այն չափով, որով հավանական է, որ Բանկն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող է դրանք օգտագործվել:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով Բանկը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

(կ) Գեռևա չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2023թ. հունվարի 1-ից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների և փոփոխությունների վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Բանկը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված հաշվապահական հաշվառման ստանդարտները:

Ստորև ներկայացված նոր կամ փոփոխված ստանդարտներն ըստ ակնկալիքների նշանակալի ազդեցությունը չեն ունենա Բանկի ֆինանսական հաշվետվություններին վրա:

- Պարտավորությունների դասակարգումը ընթացիկ և ոչ ընթացիկ դասերի և կովենանտներ ունեցող ոչ ընթացիկ պարտավորություններ (ՀՀՄՍ 1- փոփոխություններ)
- Սատակարարների ֆինանսավորման պայմանավորվածություններ (ՀՀՄՍ 7-ի և ՖՀՄՍ 7-ի փոփոխություններ)
- Վարձակալության գծով պարտավորությունը վաճառքի և հետադարձ վարձակալություն գործարքների դեպքում (ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխություններ)
- Փոխանակման հնարավորության բացակայություն (ՀՀՄՍ 21-ի փոփոխություններ)

5 Համադրելի տեղեկատվություն

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը վերանայել է արտարժույթով ներգրավված միջոցների համար ՀՀ ԿԲ-ում պահվող պարտադիր պահուստի դասակարգումը (Ծանոթագրություն 17), և Բանկի գնահատմամբ պահուստը չի համապատասխանում դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների կազմում դասակարգվելու չափանիշներին, քանի որ Բանկը պարտավոր է ապահովել նվազագույն մնացորդ յուրաքանչյուր օրվա վերջում: Պահուստը ներառվել բանկերին տրված վարկերի և փոխատվությունների կազմում: Համադրելի տեղեկատվությունը վերադասակարգվել է պահուստի դասակարգման փոփոխությունների հետ համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով:

Բացի այդ, համադրելի տեղեկատվությունը վերադասակարգվել է հաշվետու տարում շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում փոխարժեքային տարբերություններից զուտ օգուտի միավորված ներկայացման փոփոխությունների հետ համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով (Ծանոթագրություն 8):

Ստորև բերվող աղյուսակներում ամփոփ կերպով ներկայացված է վերադասակարգման ազդեցությունը Բանկի ֆինանսական հաշվետվություններին վրա:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

հազ. դրամ	Վերադասակարգման ազդեցությունը		
	Ըստ նախորդ տարվա հաշվետվությունների	Վերադասակարգում	Վերադասակարգումից հետո
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	88,969,092	(17,584,770)	71,384,322
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	2,850,926	17,584,770	20,435,696

Ճահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

հազ. դրամ	Վերադասակարգման ազդեցությունը		
	Ըստ նախորդ տարվա հաշվետվությունների	Վերադասակարգում	Վերադասակարգումից հետո
2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար			
Չուտ եկամուտ առևտրային գործառնություններից	26,888,707	(26,888,707)	-
Այլ գործառնական եկամուտ	2,727,326	(2,274,926)	452,400
Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	-	29,160,732	29,160,732
Չուտ վնաս իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի գծով	-	(4,730)	(4,730)
Չուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով	-	7,631	7,631

6 Չուտ տոկոսային եկամուտ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով		
Անորոշագցված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		
Հանախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	18,789,551	14,983,091
Անորոշագցված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	3,463,352	2,602,982
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	2,873,836	2,168,633
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	1,671,902	202,006
Այլ	8,985	3,095
	26,807,626	19,959,807
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	2,239,634	997,431
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	29,047,260	20,957,238
Տոկոսային ծախս		
Հանախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	9,530,210	7,699,024
Այլ փոխառու միջոցներ և ստորադաս փոխառություններ	2,996,026	2,260,754
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	1,157,491	659,420
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	103,786	92,279
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	63,058	612,211
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	37,630	39,449
Այլ	228	-
Ընդամենը տոկոսային ծախս	13,888,429	11,363,137
Չուտ տոկոսային եկամուտ	15,158,831	9,594,101

7 Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով գույտ եկամուտ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտ		
Պլաստիկ քարտերով գործառնություններ	5,250,213	2,394,126
Կանխիկ և անկանխիկ գործառնությունների վճարներ	1,532,067	4,342,699
Դրամական փոխանցումներ	531,965	558,802
Հաշիվների սպասարկում և հեռավար համակարգի ծառայություններ	510,864	166,934
Երաշխավորություններ և ակրեդիտիվներ	90,294	63,324
Այլ	52,506	39,338
Ընդամենը միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտ	7,967,909	7,565,223
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախս		
Պլաստիկ քարտերով գործառնություններ	4,109,903	1,683,660
Կանխիկ և անկանխիկ գործառնությունների վճարներ	1,299,511	2,127,428
Դրամական փոխանցումներ	247,324	283,527
Այլ	6,294	140,766
Ընդամենը միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախս	5,663,032	4,235,381
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով գույտ եկամուտ	2,304,877	3,329,842

(ա) Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից

Բանկի հաճախորդների հետ պայմանագրերից ստացվող հասույթը հիմնականում ներառում է միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտը: Բանկը միջնորդավճարների և այլ վճարների գծով հասույթը ճանաչում է ժամանակի որոշակի պահին: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ճանաչված հաճախորդների հետ պայմանագրերից ստացվող հասույթը ներառում է.

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտ	7,967,909	7,565,223

(բ) Պայմանագրերի գծով մնացորդներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքերի վերաբերյալ:

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Այլ ակտիվների կազմում ներառված դեբիտորական պարտքեր	65,028	12,986

8 Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Չուտ օգուտ սփռված գործարքներից	6,431,157	26,885,806
Չուտ օգուտ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից	1,283,818	2,274,926
	7,714,975	29,160,732

9 Այլ գործառնական եկամուտ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	615,033	302,777
Դատական ծախսերի հատուցում	31,186	40,188
Եկամուտ օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի դադարեցումից	20,161	-
Չուտ օգուտ այլ ակտիվների օտարումից	216	79,252
Այլ	67,908	30,183
	734,504	452,400

10 Ուղղակի բանկային ծախսեր

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Ավանդների հատուցումը երաշխավորող պետական հիմնադրամին գծով ծախսեր	682,265	480,645
Վարկային ռեզիստրի, այլ գործառնական համակարգերի և այլ հարթակների օգտագործման ծախսեր	108,938	91,815
Քեշբեքի գծով ծախսեր	89,505	24,445
Ինկասացիոն ծառայությունների ծախսեր	83,757	39,134
Վարկերը ներելու հետ կապված ծախսեր	80,258	361
Ֆինանսական հաշտարարի գծով ծախսեր	35,122	24,673
Քարտերի թողարկման և առաքման ծախսեր	28,913	41,966
Պահառուական ծառայությունների ծախսեր	27,045	21,250
Վճարների հատուցում հանախորդներին վարկերի վաղաժամ մարման հետ կապված	22,964	316,985
Բրոքերային ծառայությունների վճարներ	19,454	14,522
Այլ	134,226	105,055
	1,312,447	1,160,851

11 Ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից զուտ կորուստներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում գրանցված ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից կորուստները:

հազ. դրամ	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(17,637)	-	-	(17,637)
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	85,506	-	-	85,506
Իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր	18,313	48,903	523,237	590,453
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	7,077	-	-	7,077
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	39,897	-	-	39,897
Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	19,508	-	-	19,508
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	28,148	-	-	28,148
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	(6,445)	-	-	(6,445)
Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր	(14,103)	-	-	(14,103)
Ընդամենը ծախս պարտքային կորուստների գծով	160,264	48,903	523,237	732,404

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում գրանցված ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից կորուստները:

հազ. դրամ	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	28,340	-	-	28,340
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	33,067	-	-	33,067
Իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր	(160,463)	187,497	1,979,198	2,006,232
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	329	-	-	329
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	43,435	-	-	43,435
Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	(15,876)	-	-	(15,876)
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	10,854	-	-	10,854
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	3,986	-	-	3,986
Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր	64,977	-	-	64,977
Ընդամենը ծախս պարտքային կորուստների գծով	8,649	187,497	1,979,198	2,175,344

12 Անձնակազմի գծով ծախսեր

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Աշխատակիցների հատուցումներ, ներառյալ դրանց գծով հարկերը	6,184,761	5,408,237
Անձնակազմի վերապատրաստման ծախսեր	75,753	33,610
Անձնակազմի գծով այլ ծախսեր	160,049	138,435
	6,420,563	5,580,282

13 Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Գովազդ և հանրային կապեր	929,103	414,076
Ոչ նյութական ակտիվների սպասարկման ծախսեր	588,405	325,265
Խորհրդատվական և այլ ծառայություններ*	334,586	98,323
Հիմնական միջոցների վերանորոգում և սպասարկում	278,992	215,890
Հարկեր, բացառությամբ շահութահարկի, տուրքեր	168,480	111,778
Վարկերի վերադարձման գծով ծախսեր	137,405	159,999
Ներկայացուցչական և կազմակերպչական ծախսեր	120,446	101,638
Անվտանգության ծառայություն	108,359	102,402
Գրասենյակային ծախսեր	87,547	88,221
Կապի և հաղորդակցման ծախսեր	77,834	57,153
Կարճաժամկետ և փոքրաթեք ակտիվների վարձակալության ծախսեր	70,151	70,331
Ապահովագրության ծախսեր	70,046	66,382
Այլ	72,092	49,020
	3,043,446	1,860,478

* 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա խորհրդատվական և այլ ծառայությունների կազմում ներառված է Բանկի ՖՀՄՄ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների համաձայն պատրաստված 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի արժեքը՝ 35,000 հազար դրամի չափով և այլ ոչ աուդիտորական ծառայությունների արժեքը՝ 73,856 հազար դրամի չափով, որոնք վճարվել են/ենթակա են վճարման աուդիտորական կազմակերպությանը: Նշված գումարները ներկայացված են առանց ԱԱՀ:

14 Շահութահարկի գծով ծախս

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	2,013,567	4,800,638
Նախորդ տարիների շահութահարկի գծով ճշգրտում	84,024	-
Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխություններ՝ ժամանակավոր տարբերությունների առաջացման և հակադարձման հետևանքով	280,898	414,309
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	2,378,489	5,214,947

2023թ-ին ընթացիկ հարկի գծով կիրառելի հարկի դրույքաչափը կազմում է 18% (2022թ. համեմատ փոփոխություն տեղի չի ունեցել):

Արդյունավետ հարկային դրույքաչափի համադրում դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	2023թ. հազ. դրամ	%	2022թ. հազ. դրամ	%
Շահույթ մինչև շահութահարկով հարկումը	13,414,469		30,939,346	
Շահութահարկ՝ հաշվարկված հարկի կիրառելի դրույքաչափով	2,414,604	18.0	5,569,082	18.0
Նախորդ տարիների շահութահարկի գծով ճշգրտում	84,024	0.6	-	-
Չհարկվող եկամուտ	(120,139)	(0.9)	(354,135)	(1.1)
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	2,378,489	17.7	5,214,947	16.9

(ա) Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլելու նպատակով որոշված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակներով օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են գուտ հետաձգված հարկային ակտիվներ և գուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ համապատասխանաբար 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ստորև ներկայացված են ժամանակավոր տարբերությունների փոփոխությունները 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում:

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(6,325)	(4,096)	-	(10,421)
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	(590)	1,163	-	573
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	3,882	(6,927)	-	(3,045)
Ներդրումային արժեթղթեր	377,668	(3,799)	(200,724)	173,145
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(584,252)	(122,676)	-	(706,928)
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	(720,472)	(207,709)	-	(928,181)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	(193,940)	4,022	-	(189,918)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	209,886	(2,872)	-	207,014
Այլ ակտիվներ	(10,638)	14,615	-	3,977
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	(8,603)	(5,617)	-	(14,220)
Այլ փոխառու միջոցներ	(33,646)	(25,844)	-	(59,490)
Այլ պարտավորություններ	(3,400)	78,842	-	75,442
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(970,430)	(280,898)	(200,724)	(1,452,052)

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(4,951)	(1,374)	-	(6,325)
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	(299)	(291)	-	(590)
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(653)	4,535	-	3,882
Ներդրումային արժեթղթեր	169,819	4,178	203,671	377,668
Հանախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(177,216)	(407,036)	-	(584,252)
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	(747,156)	26,685	-	(720,471)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	(137,808)	(56,132)	-	(193,940)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	148,607	61,278	-	209,885
Այլ ակտիվներ	(1,194)	(9,444)	-	(10,638)
Հանախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	(8,139)	(464)	-	(8,603)
Այլ փոխառու միջոցներ	(18,805)	(14,841)	-	(33,646)
Այլ պարտավորություններ	18,003	(21,403)	-	(3,400)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(759,792)	(414,309)	203,671	(970,430)

Գործող հարկային օրենսդրության համաձայն՝ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները մարման ժամկետ չունեն։ Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվել են այնքանով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց Բանկը կկարողանա օգտագործել դրանցից ստացված օգուտները։

15 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Կանխիկը դրամարկրում	20,752,867	27,822,349
Նոստրո հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	34,298,539	36,452,475
Նոստրո հաշիվներ այլ բանկերում		
- A1-ից A3 վարկանիշով	3,489,814	4,565,839
- Baa1-ից Baa3 վարկանիշով	814,941	-
- Ba1-ից Ba3 վարկանիշով	525,426	191,635
- B1-ից B3 վարկանիշով	9,756	6,069
- վարկանիշ չունեցող	1,067,439	2,378,606
Ընդամենը նոստրո հաշիվներ այլ բանկերում	5,901,341	7,142,149
Ընդամենը համախառն դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	60,952,747	71,416,973
Պարտքային կորստի պահուստ	(15,014)	(32,651)
Ընդամենը զուտ դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	60,937,733	71,384,322

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների պարտքային որակը բացահայտելիս Բանկն օգտագործում է «Moody's» վարկանիշային գործակալության վարկանիշները: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկանիշ չունեցող բաներում պահվող նոստրո հաշիվների մնացորդում ներառված է հայկական բանկում պահվող 412,472 հազար դրամ մնացորդը, որի «Fitch» վարկանիշային գործակալության արտաքին վարկանիշը համապատասխանում է «Moody's» վարկանիշային գործակալության B1 վարկանիշին (2022թ-ին՝ 424,945 հազար դրամ):

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքներն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունի տեղաբաշխված միջոցներ որևէ բանկում, բացի ՀՀ ԿԲ-ից, որոնց մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը:

ՀՀ ԿԲ-ում պահվող նոստրո հաշիվները վերաբերում են վճարահաշվարկային գործունեությանը (տես Ծանոթագրություն 17) և անհրաժեշտության դեպքում կարող են էլքագրվել:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	2023թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	32,651	-	-	32,651
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում	(32,651)	-	-	(32,651)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	15,014	-	-	15,014
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	15,014	-	-	15,014

հազ. դրամ	2022թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	4,311	-	-	4,311
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում	(4,311)	-	-	(4,311)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	32,651	-	-	32,651
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	32,651	-	-	32,651

16 Ներդրումային արժեթղթեր

(ա) Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Բանկի կողմից պահվող		
Պարտքային և հաստատուն եկամտով այլ գործիքներ		
ՀՀ պետական արժեթղթեր	30,190,240	24,552,968
Վարկանիշ չունեցող հայկական ընկերությունների կորպորատիվ պարտատոմսեր	320,080	477,773
Ընդամենը պարտքային և հաստատուն եկամտով այլ գործիքներ	30,510,320	25,030,741
Բաժնային ներդրումներ		
Կորպորատիվ բաժնետոմսեր	42,825	42,825
Ընդամենը Բանկի կողմից պահվող իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	30,553,145	25,073,566
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերով գրավադրված		
ՀՀ պետական արժեթղթեր	6,181,126	-
Ընդամենը վաճառքի և հետգնման պայմանագրերով գրավադրված իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	6,181,126	-
Ընդամենը իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	36,734,271	25,073,566

Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի գծով կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար: Կորստի պահուստը չի ճանաչվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, քանի որ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ներդրումային արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքը վերջիններիս իրական արժեքն է:

հազ. դրամ	2023թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	56,044	-	-	56,044
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները	(23,471)	-	-	(23,471)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	42,979	-	-	42,979
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	75,552	-	-	75,552

հազ. դրամ	2022թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	71,920	-	-	71,920
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները	(33,808)	-	-	(33,808)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	17,932	-	-	17,932
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	56,044	-	-	56,044

(i) Որպես իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող նախորոշված չգնանշվող բաժնային արժեթղթեր

Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներում ներառված են ստորև ներկայացված չգնանշվող բաժնային արժեթղթերը:

Անվանումը	Գրանցման երկիրը	Հիմնական գործունեությունը	Վերահսկվող %		2023թ.	2022թ.
			2023թ.	2022թ.	հազ. դրամ	հազ. դրամ
ԱրՔա	Հայաստանի Հանրապետություն	Վճարային համակարգ	1.25	1.25	10,717	10,717
«ԱՔՈԱ Քրեդիտ Ռեփորթինգ»	Հայաստանի Հանրապետություն	Վարկային բյուրո	5.90	5.90	32,108	32,108
					42,825	42,825

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներդրումները հիմնականում ներառում են Փոնդային բորսաների և վարկային բյուրոների պարտադիր բաժնետոմսերը: Բանկի ղեկավարությունը գտնում է, որ այդ գործիքների գնահատված իրական արժեքները մոտարկվում են դրանց սկզբնական արժեքներին 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

(բ) Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Բանկի կողմից պահվող Պարտքային և հաստատուն եկամտով այլ գործիքներ		
ՀՀ պետական պարտատոմսեր	25,705,479	21,395,653
ՀՀ պետական եվրոպարտատոմսեր	5,394,322	4,415,728
Aaa վարկանիշով օտարերկրյա պետությունների պետական արժեթղթեր	14,097,950	-
Ընդամենը պետական պարտատոմսեր	45,197,751	25,811,381
Հայկական ընկերությունների կորպորատիվ պարտատոմսեր		
- Ba1-ից Ba3 վարկանիշով	3,025,840	963,624
- վարկանիշ չունեցող	1,008,462	-
Ընդամենը կորպորատիվ պարտատոմսեր	4,034,302	963,624
Ընդամենը պարտքային և հաստատուն եկամտով այլ գործիքներ	49,232,053	26,775,005
Ընդամենը համախառն ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	49,232,053	26,775,005
Պարտքային կորստի պահուստ	(90,912)	(51,015)
Ընդամենը գուտ ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	49,141,141	26,723,990

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի պարտքային որակը բացահայտելիս Բանկն օգտագործում է «Moody's» վարկանիշային գործակալության վարկանիշները: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկանիշ չունեցող՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի մնացորդում ներառված է հայկական ընկերությունում պահվող 1,008,462 հազար դրամ մնացորդը, որի «Fitch» վարկանիշային գործակալության արտաքին վարկանիշը համապատասխանում է «Moody's» վարկանիշային գործակալության Ba3 վարկանիշին:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, բացառությամբ ՀՀ կառավարության, Բանկը չունի պայմանագրային կողմ, որի մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը (2022թ-ին չկար պայմանագրային կողմ, բացառությամբ ՀՀ կառավարության):

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի գծով կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	2023թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	51,015	-	-	51,015
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները	12,914	-	-	12,914
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	26,983	-	-	26,983
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	90,912	-	-	90,912

հազ. դրամ	2022թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	7,580	-	-	7,580
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները	(515)	-	-	(515)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	43,950	-	-	43,950
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	51,015	-	-	51,015

17 Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Պահանջներ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ		
Վարկային քարտերով գործառնությունների համար դեպոնացված միջոց ՀՀ ԿԲ-ում	3,607,500	1,100,000
Ավանդ ՀՀ ԿԲ-ում, պարտադիր պահուստներ	22,438,845	17,584,770
Վարկային քարտերով գործառնությունների համար դեպոնացված միջոց այլ ֆինանսական կազմակերպություններում	93,338	65,278
Պետական դեպոզիտարիայում պահվող մնացորդներ	2,896,229	-
Այլ բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ		
Հայկական բանկեր		
– Ba1-ից Ba3 վարկանիշով	2,247,231	79,967
– վարկանիշ չունեցող	4,863,349	1,578,291
Այլ բանկեր և ֆինանսական կազմակերպություններ		
– A1-ից A3 վարկանիշով	-	25,204
– վարկանիշ չունեցող	4,741,940	40,337
Ընդամենը այլ բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	11,852,520	1,723,799
Ընդամենը բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված համախառն վարկեր և փոխատվություններ	40,888,432	20,473,847
Պարտքային կորստի պահուստ	(123,657)	(38,151)
Ընդամենը բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված զուտ վարկեր և փոխատվություններ	40,764,775	20,435,696

Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերի և փոխատվությունների պարտքային որակը բացահայտելիս Բանկն օգտագործում է «Moody's» վարկանիշային գործակալության վարկանիշները: Բանկի գնահատմամբ վարկանիշ չունեցող հայկական բանկերին տրված վարկերի և փոխատվությունների պարտքային ռիսկը մոտավորապես համապատասխանում է «Moody's» վարկանիշային գործակալության B1 վարկանիշին: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկանիշ չունեցող այլ բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերի և փոխատվությունների մնացորդում ներառված են ֆինանսական կազմակերպությունների 1,147,654 հազար դրամի և 2,875,230 հազար դրամի չափով մնացորդները, որոնց «Fitch» վարկանիշային գործակալության արտաքին վարկանիշները համապատասխանում են «Moody's» վարկանիշային գործակալության համապատասխանաբար Aa3 և Ba1 վարկանիշներին:

Այլ բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերում և փոխատվություններում ներառված է մեկ պայմանագրային կողմի 2,875,230 հազար դրամի չափով ավանդը, որի գումարը դեռ չի փոխանցվել պայմանագրային կողմին և գրանցվել է որպես պարտավորություն բանկերի ավանդների և մնացորդների կազմում (Ծանոթագրություն 23):

(ա) Մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում

Վարկային քարտերով գործառնությունների համար ՀՀ ԿԲ-ում դեպոնացված միջոցը ոչ տոկոսակիր ավանդ է, որը հաշվարկվում է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կանոնակարգերի համաձայն և որի երազրումը սահմանափակված է:

Բանկերից պահանջվում է ՀՀ ԿԲ-ում պահել կանխիկ ավանդ (պարտադիր պահուստ) ներգրավված միջոցների համար: ՀՀ դրամով ներգրավված միջոցների համար պարտադիր պահուստը կազմում է 4% (2022թ-ին՝ 4%) և ամբողջությամբ պահվում է ՀՀ դրամով: Արտարժույթով ներգրավված միջոցների համար պարտադիր պահուստը կազմում է 18%, որից 6%-ը պահվում է ՀՀ դրամով, իսկ 12%-ը՝ ներգրավված միջոցների համապատասխան արտարժույթով (2022թ-ին՝ 10%՝ ՀՀ դրամով և 8%՝ ներգրավված միջոցների համապատասխան արտարժույթով): ՀՀ դրամով պահվող ավանդը

Ելքագրելու Բանկի իրավունքը չի սահմանափակվում օրենսդրությամբ, սակայն եթե Բանկը չի ապահովում պահուստի նվազագույն միջին ամսական գումարը, վերջինիս նկատմամբ կարող են կիրառվել պատժամիջոցներ: ՀՀ դրամով պահվող պարտադիր պահուստները դասակարգվում են որպես դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (տես Ծանոթագրություն 15), քանի որ կարող են ելքագրվել անհրաժեշտության դեպքում:

Արտարժույթով պահվող պարտադիր պահուստի համար Բանկը պարտավոր է ապահովել նվազագույն մնացորդ յուրաքանչյուր օրվա վերջում: Այդ պահուստները չեն համարվում դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և ներառված են բանկերին տրված վարկերի և փոխատվությունների կազմում:

(բ) Բանկերին տրված վարկերի և փոխատվությունների կենտրոնացում

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, բացառությամբ ՀՀ ԿԲ-ի, Բանկը չունի որևէ պայմանագրային կողմ, որի գծով մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը:

Բանկերին տրված վարկերը և փոխատվությունները ժամկետանց կամ արժեզրկված չեն և ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Բանկերին տրված բոլոր վարկերը և փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է ամորտիզացված արժեքով չափվող՝ բանկերին տրված վարկերի և փոխատվությունների գծով կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	2023թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեքով չափվող՝ բանկերին տրված վարկեր և փոխատվություններ				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	38,151	-	-	38,151
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները	(38,151)	-	-	(38,151)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	123,657	-	-	123,657
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	123,657	-	-	123,657

հազ. դրամ	2022թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեքով չափվող՝ բանկերին տրված վարկեր և փոխատվություններ				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	5,084	-	-	5,084
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները	(5,084)	-	-	(5,084)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	38,151	-	-	38,151
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	38,151	-	-	38,151

18 Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Վարկանիշ չունեցող միջին չափի հայկական բանկերից ստացվելիք գումարներ	411,943	7,060,265
Վարկանիշ չունեցող փոքր և միջին չափի այլ հայկական ֆինանսական կազմակերպություններից ստացվելիք գումարներ	29,847,012	19,989,253
Ընդամենը հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք համախառն գումարներ	30,258,955	27,049,518
Պարտքային կորստի պահուստ	(9,724)	(16,169)
Ընդամենը հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գուտ գումարներ	30,249,231	27,033,349

Ակտիվների համար որպես ապահովություն ընդունված գրավ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարների դիմաց գրավադրված էին 31,972,194 հազար դրամ իրական արժեքով պետական արժեթղթերը (2022թ-ին՝ 28,865,885 հազար դրամ):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունի պայմանագրային կողմ, որի մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը (2022թ-ին՝ մեկ պայմանագրային կողմ): 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պայմանագրային կողմի մնացորդների գծով ստացվելիք գումարը կազմում էր 7,060,265 հազար դրամ:

Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարները վերագրելի են խոշոր հայկական բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին: Բոլոր գումարները դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Բանկի գնահատմամբ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկանիշ չունեցող փոքր և միջին չափի հայկական ֆինանսական կազմակերպություններից ստացվելիք գումարների պարտքային ռիսկը մոտավորապես համապատասխանում է «Moody's» վարկանիշային գործակալության B1 արտաքին վարկանիշին:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարների գծով կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	2023թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	16,169	-	-	16,169
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները	(16,169)	-	-	(16,169)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	9,724	-	-	9,724
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	9,724	-	-	9,724

հազ. դրամ	2022թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	12,183	-	-	12,183
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները	(12,183)	-	-	(12,183)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	16,169	-	-	16,169
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	16,169	-	-	16,169

19 Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

		2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Իրավաբանական անձանց տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր			
Վարկեր խոշոր ընկերություններին	19(ա)	43,829,383	37,442,004
Վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին	19(ա)	59,356,138	41,854,700
Վարկեր վարկային և ներդրումային կազմակերպություններին	19(ա)	7,849,754	7,807,921
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող համախառն վարկեր և փոխատվություններ		111,035,275	87,104,625
Ֆիզիկական անձանց տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր			
Հիփոթեքային վարկեր	19(ա)	72,730,593	56,576,391
Սպառողական վարկեր	19(ա)	28,593,677	20,516,192
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող համախառն վարկեր և փոխատվություններ		101,324,270	77,092,583
Ընդամենը հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող համախառն վարկեր և փոխատվություններ		212,359,545	164,197,208
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ			
Պարտքային կորստի պահուստ	19(բ)	3,002,924	131,729
		(3,611,104)	(2,745,714)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր և փոխատվություններ		211,751,365	161,583,223

(ա) Իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքների սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	2023թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	80,417,120	2,871,051	3,816,454	87,104,625
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	51,682,893	-	-	51,682,893
Մարված ակտիվներ	(30,172,631)	(572,449)	(304,470)	(31,049,550)
Տեղափոխում 1-ին փուլ	410,485	(406,442)	(4,043)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(3,453,146)	3,484,160	(31,014)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(499,073)	(2,430,171)	2,929,244	-
Դուրսգրված գումարներ	-	-	(646,804)	(646,804)
Վերականգնումներ	-	-	311,793	311,793
Ակտիվի գույտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	2,506,702	455,825	669,791	3,632,318
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	100,892,350	3,401,974	6,740,951	111,035,275

հազ. դրամ	2022թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	74,971,418	217,983	430,402	75,619,803
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ*	54,801,673	-	-	54,801,673
Մարված ակտիվներ*	(28,911,822)	(115,563)	(268,311)	(29,295,696)
Տեղափոխում 1-ին փուլ	-	-	-	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(3,605,784)	3,605,784	-	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(4,657,522)	(214,002)	4,871,524	-
Վերականգնումներ	-	-	79,119	79,119
Դուրսգրված գումարներ	-	-	(413,717)	(413,717)
Ակտիվի գույտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	(12,180,843)	(623,151)	(882,563)	(13,686,557)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	80,417,120	2,871,051	3,816,454	87,104,625

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի գծով կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	2023թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	312,536	242,688	1,284,491	1,839,715
Տեղափոխում 1-ին փուլ	9,604	(6,247)	(3,357)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(6,740)	6,740	-	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(42)	(235,815)	235,857	-
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները	(120,690)	20,745	1,059,287	959,342
Սկզբնավորված նոր ֆինանսական ակտիվներ	303,594	-	-	303,594
Վերականգնումներ	-	-	311,793	311,793
Դուրսգրված գումարներ	-	-	(411,309)	(411,309)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	498,262	28,111	2,476,762	3,003,135

հազ. դրամ	2022թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	388,223	60,766	97,574	546,563
Տեղափոխում 1-ին փուլ	-	-	-	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(33,111)	33,111	-	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(34,744)	(60,471)	95,215	-
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները*	(169,749)	208,984	1,427,577	1,466,812
Սկզբնավորված նոր ֆինանսական ակտիվներ*	161,917	298	2,410	164,625
Վերականգնումներ	-	-	75,432	75,432
Դուրսգրված գումարներ	-	-	(413,717)	(413,717)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	312,536	242,688	1,284,491	1,839,715

* Բանկը չի ներառել վերականգնվող վարկային գծերի և օվերդրաֆտների փոփոխությունները սկզբնավորված նոր ակտիվների և մարված ակտիվների կազմում՝ համախառն հաշվեկշռային արժեքների և համապատասխան վարկերի կորստի պահուստների փոփոխություններում՝ իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի համար: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համադրելի տեղեկատվությունում կատարվել են փոփոխություններ այս առումով:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքների սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ**2023թ.**

	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	75,818,856	460,117	813,610	77,092,583
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	52,969,692	-	-	52,969,692
Մարված ակտիվներ	(28,337,359)	(209,950)	(865,310)	(29,412,619)
Տեղափոխում 1-ին փուլ	244,018	(196,508)	(47,510)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(319,590)	351,967	(32,377)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(448,888)	(81,313)	530,201	-
Վերականգնումներ	-	-	1,137,506	1,137,506
Դուրսգրված գումարներ	-	-	(770,130)	(770,130)
Ակտիվի մնացորդի փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերազնահատումից	551,003	64,277	(308,042)	307,238
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	100,477,732	388,590	457,948	101,324,270

հազ. դրամ**2022թ.**

	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	64,056,358	1,240,312	1,154,013	66,450,683
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ*	39,848,444	-	-	39,848,444
Մարված ակտիվներ*	(20,777,767)	(331,087)	(227,371)	(21,336,225)
Տեղափոխում 1-ին փուլ	215,531	(215,531)	-	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(363,656)	424,746	(61,090)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(990,774)	(646,300)	1,637,074	-
Վերականգնումներ	-	-	1,023,674	1,023,674
Դուրսգրված գումարներ	-	-	(1,415,061)	(1,415,061)
Ակտիվի մնացորդի փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերազնահատումից	(6,169,280)	(12,023)	(1,297,629)	(7,478,932)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	75,818,856	460,117	813,610	77,092,583

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի գծով կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ**2023թ.**

	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	431,538	139,658	334,474	905,670
Տեղափոխում 1-ին փուլ	91,395	(68,500)	(22,895)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(10,549)	18,081	(7,532)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(6,783)	(33,372)	40,155	-
Կորստի պահուստի գույք վերաչափում, ներառյալ մարումները	(349,146)	28,158	(536,050)	(857,038)
Սկզբնավորված նոր ֆինանսական ակտիվներ	184,555	-	-	184,555
Վերականգնումներ	-	-	1,137,506	1,137,506
Տարվա ընթացքում դուրսգրված գումարներ	-	-	(770,130)	(770,130)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	341,010	84,025	175,528	600,563

հազ. դրամ	2022թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	534,814	430,426	600,729	1,565,969
Տեղափոխում 1-ին փուլ	79,985	(79,985)	-	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(7,316)	25,363	(18,047)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(23,314)	(214,361)	237,675	-
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները*	(311,221)	(27,671)	495,509	156,617
Սկզբնավորված նոր ֆինանսական ակտիվներ*	158,590	5,886	53,702	218,178
Վերականգնումներ	-	-	841,678	841,678
Տարվա ընթացքում դուրսգրված գումարներ	-	-	(1,876,772)	(1,876,772)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	431,538	139,658	334,474	905,670

Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակը

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի պարտքային որակի վերաբերյալ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Հաճախորդների վարկերի և փոխատվությունների պարտքային որակի վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը, ելնելով ներքին վարկանիշային մոդելից, ներկայացված է Ծանոթագրություն 30-ում:

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Վարկեր խոշոր ընկերություններին				
- ոչ ժամկետանց	36,464,183	1,724,724	552,259	38,741,166
- ավելի քան 30 օր և մինչև 90 օր ժամկետանց	-	-	2,042,779	2,042,779
- ավելի քան 90 օր ժամկետանց	-	-	3,045,438	3,045,438
Ընդամենը համախառն վարկեր խոշոր ընկերություններին	36,464,183	1,724,724	5,640,476	43,829,383
Պարտքային կորստի պահուստ	(246,811)	(12,233)	(2,347,412)	(2,606,456)
Ընդամենը զուտ վարկեր խոշոր ընկերություններին	36,217,372	1,712,491	3,293,064	41,222,927
Վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին				
- ոչ ժամկետանց	56,571,150	1,650,086	-	58,221,236
- մինչև 30 օր ժամկետանց	7,263	26,768	-	34,031
- ավելի քան 30 օր և մինչև 90 օր ժամկետանց	-	396	10,994	11,390
- ավելի քան 90 օր ժամկետանց	-	-	1,089,481	1,089,481
Ընդամենը համախառն վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին	56,578,413	1,677,250	1,100,475	59,356,138
Պարտքային կորստի պահուստ	(150,922)	(15,878)	(129,350)	(296,150)
Ընդամենը զուտ վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին	56,427,491	1,661,372	971,125	59,059,988
Վարկեր վարկային և ներդրումային կազմակերպություններին				
- ոչ ժամկետանց	7,849,754	-	-	7,849,754
Ընդամենը համախառն վարկեր վարկային և ներդրումային կազմակերպություններին	7,849,754	-	-	7,849,754
Պարտքային կորստի պահուստ	(100,529)	-	-	(100,529)
Ընդամենը զուտ վարկեր վարկային և ներդրումային կազմակերպություններին	7,749,225	-	-	7,749,225
Ընդամենը համախառն վարկեր իրավաբանական անձանց	100,892,350	3,401,974	6,740,951	111,035,275
Ընդամենը զուտ վարկեր իրավաբանական անձանց	100,394,088	3,373,863	4,264,189	108,032,140

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Հիփոթեքային վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	72,221,297	158,193	199,101	72,578,591
- մինչև 30 օր ժամկետանց	11,315	23,017	13,678	48,010
- ավելի քան 30 օր և մինչև 90 օր ժամկետանց	-	41,403	-	41,403
- ավելի քան 90 օր ժամկետանց	-	-	62,589	62,589
Ընդամենը համախառն հիփոթեքային վարկեր	72,232,612	222,613	275,368	72,730,593
Պարտքային կորստի պահուստ	(39,537)	(26,080)	(57,247)	(122,864)
Ընդամենը զուտ հիփոթեքային վարկեր	72,193,075	196,533	218,121	72,607,729
Սպառողական վարկեր ֆիզիկական անձանց*				
- ոչ ժամկետանց	28,116,824	60,189	440	28,177,453
- մինչև 30 օր ժամկետանց	128,296	10,281	-	138,577
- ավելի քան 30 օր և մինչև 90 օր ժամկետանց	-	95,238	751	95,989
- ավելի քան 90 օր ժամկետանց	-	269	181,389	181,658
Ընդամենը համախառն սպառողական վարկեր ֆիզիկական անձանց	28,245,120	165,977	182,580	28,593,677
Պարտքային կորստի պահուստ	(301,473)	(57,945)	(118,281)	(477,699)
Ընդամենը զուտ սպառողական վարկեր ֆիզիկական անձանց	27,943,647	108,032	64,299	28,115,978
Ընդամենը համախառն վարկեր ֆիզիկական անձանց	100,477,732	388,590	457,948	101,324,270
Ընդամենը զուտ վարկեր ֆիզիկական անձանց	100,136,722	304,565	282,420	100,723,707
Ընդամենը համախառն վարկեր հաճախորդներին	201,370,082	3,790,564	7,198,899	212,359,545
Ընդամենը զուտ վարկեր հաճախորդներին	200,530,810	3,678,428	4,546,609	208,755,847

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի պարտքային որակի վերաբերյալ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Վարկեր խոշոր ընկերություններին				
- ոչ ժամկետանց	31,839,255	2,369,913	837,903	35,047,071
- ավելի քան 90 օր ժամկետանց	-	-	2,394,933	2,394,933
Ընդամենը համախառն վարկեր խոշոր ընկերություններին	31,839,255	2,369,913	3,232,836	37,442,004
Պարտքային կորստի պահուստ	(115,900)	(234,571)	(1,214,124)	(1,564,595)
Ընդամենը զուտ վարկեր խոշոր ընկերություններին	31,723,355	2,135,342	2,018,712	35,877,409
Վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին				
- ոչ ժամկետանց	40,763,138	458,303	46,522	41,267,963
- մինչև 30 օր ժամկետանց	6,806	8,005	3,975	18,786
- ավելի քան 30 օր և մինչև 90 օր ժամկետանց	-	34,830	-	34,830
- ավելի քան 90 օր ժամկետանց	-	-	533,121	533,121
Ընդամենը համախառն վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին	40,769,944	501,138	583,618	41,854,700
Պարտքային կորստի պահուստ	(44,111)	(8,117)	(70,367)	(122,595)
Ընդամենը զուտ վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին	40,725,833	493,021	513,251	41,732,105

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Վարկեր վարկային և ներդրումային կազմակերպություններին				
- ոչ ժամկետանց	7,807,921	-	-	7,807,921
Ընդամենը համախառն վարկեր վարկային և ներդրումային կազմակերպություններին	7,807,921	-	-	7,807,921
Պարտքային կորստի պահուստ	(152,525)	-	-	(152,525)
Ընդամենը զուտ վարկեր վարկային և ներդրումային կազմակերպություններին	7,655,396	-	-	7,655,396
Ընդամենը համախառն վարկեր իրավաբանական անձանց	80,417,120	2,871,051	3,816,454	87,104,625
Ընդամենը զուտ վարկեր իրավաբանական անձանց	80,104,584	2,628,363	2,531,963	85,264,910
Հիփոթեքային վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	56,269,824	93,547	93,963	56,457,334
- մինչև 30 օր ժամկետանց	52,359	-	-	52,359
- ավելի քան 30 օր և մինչև 90 օր ժամկետանց	-	-	3,020	3,020
- ավելի քան 90 օր ժամկետանց	-	-	63,678	63,678
Ընդամենը համախառն հիփոթեքային վարկեր	56,322,183	93,547	160,661	56,576,391
Պարտքային կորստի պահուստ	(109,598)	(11,260)	(37,944)	(158,802)
Ընդամենը զուտ հիփոթեքային վարկեր	56,212,585	82,287	122,717	56,417,589
Սպառողական վարկեր ֆիզիկական անձանց*				
- ոչ ժամկետանց	19,347,065	178,951	110,874	19,636,890
- մինչև 30 օր ժամկետանց	149,438	29,025	32,381	210,844
- ավելի քան 30 օր և մինչև 90 օր ժամկետանց	170	158,594	35,486	194,250
- ավելի քան 90 օր ժամկետանց	-	-	474,208	474,208
Ընդամենը համախառն սպառողական վարկեր ֆիզիկական անձանց	19,496,673	366,570	652,949	20,516,192
Պարտքային կորստի պահուստ	(321,939)	(128,398)	(296,531)	(746,868)
Ընդամենը զուտ սպառողական վարկեր ֆիզիկական անձանց	19,174,734	238,172	356,418	19,769,324
Ընդամենը համախառն վարկեր ֆիզիկական անձանց	75,818,856	460,117	813,610	77,092,583
Ընդամենը զուտ վարկեր ֆիզիկական անձանց	75,387,319	320,459	479,135	76,186,913
Ընդամենը համախառն վարկեր հաճախորդներին	156,235,976	3,331,168	4,630,064	164,197,208
Ընդամենը զուտ վարկեր հաճախորդներին	155,491,903	2,948,822	3,011,098	161,451,823

* Երկու հաշվետու ժամանակաշրջաններում ֆիզիկական անձանց տրված սպառողական վարկերը հիմնականում ներառում են վարկային քարտերը, առցանց սպառողական վարկերը և անշարժ գույքի և ոսկու գրավով սպառողական վարկերը:

(i) Գրավի և պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների վերլուծություն

Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերը ենթակա են պարտքային առումով գնահատման և արժեզրկման ստուգման անհատական հիմունքով: Իրավաբանական անձ հանդիսացող հաճախորդի ընդհանուր վճարունակությունը վերջինիս տրամադրված վարկի պարտքային որակի կարևոր ցուցանիշ է: Այնուամենայնիվ, գրավը տալիս է լրացուցիչ ապահովվածություն, և Բանկը որպես կանոն գրավ է պահանջում իրավաբանական անձանցից:

Վարկերի դիմաց հիմնականում գրավադրվում են անշարժ գույք, սարքավորումներ, պաշարներ և դրամական միջոցներ:

Ղեկավարությունը հետևում է գրավի շուկայական արժեքին, պահանջում լրացուցիչ գրավ՝ հիմքում ընկած պայմանագրի համաձայն, և հետևում է ձեռքբերված գրավի շուկայական արժեքին՝ վարկի արժեզրկման պահուստի բավարար լինելը ստուգելիս:

Ոչ ժամկետանց և ոչ արժեզրկված վարկերի վերադարձելիությունը ավելի շատ կախված է վարկառուների վճարունակությունից, քան գրավի արժեքից, և Բանկի համար պարտադիր չէ վերանայել գրավի արժեքի գնահատումը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր

Հիփոթեքային վարկերի դիմաց գրավադրվում է վարկի առարկա հանդիսացող անշարժ գույքը:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ սպառողական վարկերն ապահովված են անշարժ գույքով, շարժական գույքով, դրամական միջոցներով և ոսկով:

Ստորև ներկայացված է վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ գրավների:

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Անշարժ գույք	161,845,204	121,547,345
Շարժական գույքով և այլ հիմնական միջոցներ	7,967,117	4,088,253
Ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	3,403,289	2,189,492
Թանկարժեք մետաղներ, ոսկի	1,456,745	1,602,478
Պաշարներ	-	2,318,785
Այլ	1,526,381	1,269,865
Գրավով չապահովված	36,160,809	31,180,990
	212,359,545	164,197,208

Ստորև բերված աղյուսակներում ներկայացված է տեղեկատվություն 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 3-րդ փուլ դասված՝ հաճախորդներին տրված վարկերի համար որպես ապահովություն ծառայող գրավի վերաբերյալ:

31 դեկտեմբերի 2023թ.

հազ. դրամ	Գրավի գնահատված շուկայական արժեք						Գրավով չապահովված գումար	Համապատասխան ԱՊԿ
	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Անշարժ գույք	Ավտոմեքենաներ	Սարքավորումներ	Ավելցուկ	Ընդամենը գրավ		
Վարկեր իրավաբանական անձանց	6,740,950	7,797,204	108,600	6,789,733	(8,149,136)	6,546,401	194,549	2,476,762
Հիփոթեքային վարկեր	275,367	472,700	-	-	(201,276)	271,424	3,943	57,248
Սպառողական վարկեր	182,581	191,921	-	-	(143,932)	47,989	134,592	118,280
Ընդամենը	7,198,898	8,461,825	108,600	6,789,733	(8,494,344)	6,865,814	333,085	2,652,290

31 դեկտեմբերի 2022թ.

հազ. դրամ	Գրավի գնահատված շուկայական արժեք						Գրավով չապահովված գումար	Համապատասխան ԱՊԿ
	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Անշարժ գույք	Ավտոմեքենաներ	Սարքավորումներ	Ավելցուկ	Ընդամենը գրավ		
Վարկեր իրավաբանական անձանց	3,816,454	4,279,845	108,600	1,628,833	(2,213,841)	3,803,437	13,017	1,284,491
Հիփոթեքային վարկեր	160,661	110,806	-	-	-	110,806	49,855	37,944
Սպառողական վարկեր	652,949	387,722	-	-	-	387,722	265,227	296,531
Ընդամենը	4,630,064	4,778,373	108,600	1,628,833	(2,213,841)	4,301,965	328,099	1,618,966

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ յուրաքանչյուր վարկի համար բացահայտված գրավի արժեքը սահմանափակվում է այն վարկի գումարով, որի համար ծառայում է որպես ապահովություն:

Առգրավված գրավ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում Բանկը ձեռք է բերել 198,862 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 51,649 հազար դրամ) հաշվեկշռային արժեքով ակտիվներ՝ հաճախորդներին տրված վարկերի դիմաց գրավադրված միջոցների առգրավման միջոցով:

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Անշարժ գույք	1,518,724	1,477,944
Այլ	8,216	8,216
Ընդամենը առգրավված գրավ	1,526,940	1,486,160

Բանկը մտադիր է վաճառել այս ակտիվները հնարավորինս սեղմ ժամկետներում:

(ii) Վարկային պորտֆելի աշխարհագրական և ըստ տնտեսության ճյուղերի վերլուծություն

Վարկերը տրամադրվել են տնտեսության հետևյալ ճյուղերում գործունեություն իրականացնող հաճախորդներին.

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Առևտուր	27,048,229	24,021,708
Շինարարություն	24,585,775	19,083,819
Արդյունաբերություն	18,669,843	13,221,675
Ֆինանսներ և ներդրումներ	7,849,754	7,807,921
Էներգետիկայի բնագավառ	6,847,592	4,917,789
Տրանսպորտ և կապ	6,400,752	1,226,256
Հյուրանոցային և ռեստորանային ծառայություններ	6,289,663	3,547,616
Սննդի և խմիչքի արտադրություն	5,364,183	5,012,387
Մշակույթ և ժամանց	4,256,944	5,026,014
Գյուղատնտեսություն	1,786,846	1,368,697
Այլ	1,935,694	1,870,743
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր	101,324,270	77,092,583
	212,359,545	164,197,208
Պարտքային կորստի պահուստ	(3,603,698)	(2,745,385)
	208,755,847	161,451,823

(iii) Պարտքային ռիսկին ենթարկվածություն

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունի վարկառուներ կամ կապակցված վարկառուների խմբեր, որոնց տրամադրված վարկերի մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը:

(iv) Վարկերի մարման ժամկետներ

Վարկային պորտֆելը կազմող վարկերի մարման ժամկետների վերլուծությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 30-ի (դ) կետում, որտեղ արտացոլված է հաշվետու ամսաթվից մինչև պայմանագրով նախատեսված վարկերի մարման ժամկետը մնացած ժամանակահատվածը:

(բ) Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Համախառն ներդրումներ ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներում		
Մինչև մեկ տարի ժամկետով	1,008,483	39,172
Մեկից երկու տարի ժամկետով	1,000,057	39,172
Երկուսից երեք տարի ժամկետով	948,551	39,172
Երեքից չորս տարի ժամկետով	485,344	32,468
Չորսից հինգ տարի ժամկետով	173,607	24,473
Ավելի քան հինգ տարի ժամկետով	16,832	-
	3,632,874	174,457
Զվաստակած ֆինանսական եկամուտ	(629,950)	(42,728)
Համախառն ներդրումներ ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներում	3,002,924	131,729
Արժեզրկման գծով պահուստ	(7,406)	(329)
Զուտ ներդրումներ ֆինանսական վարձակալությունում	2,995,518	131,400

(i) Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի որակի վերլուծություն

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների պարտքային որակի վերաբերյալ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներում				
- ոչ ժամկետանց	3,002,924	-	-	3,002,924
Ընդամենը համախառն ստացվելիք գումարներ ֆինանսական վարձակալության գծով	3,002,924	-	-	3,002,924
Պարտքային կորստի պահուստ	(7,406)	-	-	(7,406)
Ընդամենը զուտ ստացվելիք գումարներ ֆինանսական վարձակալության գծով	2,995,518	-	-	2,995,518

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների պարտքային որակի վերաբերյալ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներում				
- ոչ ժամկետանց	131,729	-	-	131,729
Ընդամենը համախառն ստացվելիք գումարներ ֆինանսական վարձակալության գծով	131,729	-	-	131,729
Պարտքային կորստի պահուստ	(329)	-	-	(329)
Ընդամենը զուտ ստացվելիք գումարներ ֆինանսական վարձակալության գծով	131,400	-	-	131,400

(ii) Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների կենտրոնացում

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունի հաճախորդ, որի մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը:

20 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Հող և շենքեր	Վարձակալված գույքի բարելավում	Համակարգիչներ և կապի սարքավորումներ	Տնտեսական գույք	Փոխադրամիջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	6,630,480	248,031	1,150,981	187,293	2,316,324	886,422	11,419,531
Ավելացումներ	607,016	22,734	226,827	95,538	421,725	245,524	1,619,364
Վերադասակարգումներ	-	-	100	-	(100)	-	-
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	(42,254)	(6,349)	-	(43,021)	(51,494)	(143,118)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	7,237,496	228,511	1,371,559	282,831	2,694,928	1,080,452	12,895,777
Մաշվածություն և ամորտիզացիա							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	544,185	77,372	595,060	96,121	1,340,143	284,135	2,937,016
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	229,805	14,641	150,731	24,487	215,115	165,574	800,353
Վերադասակարգումներ	-	-	2	-	(2)	-	-
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	(4,899)	(6,349)	-	(41,355)	(51,494)	(104,097)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	773,990	87,114	739,444	120,608	1,513,901	398,215	3,633,272
Հաշվեկշռային արժեք Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	6,463,506	141,397	632,115	162,223	1,181,027	682,237	9,262,505
Սկզբնական արժեք							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	6,803,322	213,026	915,252	166,067	2,033,434	677,857	10,808,958
Ավելացումներ	-	35,005	236,071	30,654	291,377	226,250	819,357
Վերադասակարգումներ	(2,342)	-	-	-	2,342	-	-
Օտարումներ/դուրսգրումներ	(170,500)	-	(342)	(9,428)	(10,829)	(17,685)	(208,784)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	6,630,480	248,031	1,150,981	187,293	2,316,324	886,422	11,419,531
Մաշվածություն և ամորտիզացիա							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	339,842	63,218	468,923	86,360	1,136,703	210,086	2,305,132
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	213,925	14,154	126,479	19,187	203,916	91,734	669,395
Վերադասակարգումներ	(1,057)	-	-	-	1,057	-	-
Օտարումներ/դուրսգրումներ	(8,525)	-	(342)	(9,426)	(1,533)	(17,685)	(37,511)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	544,185	77,372	595,060	96,121	1,340,143	284,135	2,937,016
Հաշվեկշռային արժեք Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	6,086,295	170,659	555,921	91,172	976,181	602,287	8,482,515

(ա) Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների նկատմամբ սեփականության իրավունքի սահմանափակումներ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունի պարտավորությունների դիմաց գրավադրված հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ, կամ հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ, որոնց նկատմամբ սեփականության իրավունքն որևէ այլ կերպ սահմանափակված է:

(բ) Պայմանագրային հանձնառություններ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չի ունեցել հիմնական միջոցներում և ոչ նյութական ակտիվներում ներդրումներ կատարելու պայմանագրային հանձնառություններ:

(գ) Ակտիվների վերագնահատում

Եթե հողը և շենքերը չվերագնահատվեին, 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հողի և շենքերի հաշվեկշռային արժեքը կկազմեր 2,473,457 հազար դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,964,817 հազար դրամ):

Հողի և շենքերի իրական արժեքը վերջին անգամ որոշվել է 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ հիմք ընդունելով արտաքին, անկախ լիցենզավորված գնահատողի կողմից իրականացված գնահատումը, որն ունի համապատասխան մասնագիտական որակավորում և գնահատվող գույքի դասի գնահատման փորձ վերջին ժամանակներում: Իրական արժեքը որոշվել է ծախսային և շուկայական մոտեցումների համակցմամբ: Շուկայական մոտեցումը հիմնված է օգտագործման, տարիքի, գտնվելու վայրի և վիճակի առումով նմանատիպ գույքի համար հայտարարված վաճառքի գների վրա՝ կիրառելով 0,98-ից 1.4 տիրույթում ընկած գործակիցներ՝ ելակետային գներն օգտագործման, տարիքի, գտնվելու վայրի և վիճակի առումով տարբերությունների մասով (առկայության դեպքում) ճշգրտելու համար: Ծախսային մոտեցմամբ հաշվարկել են նմանատիպ շենքի կառուցման համար անհրաժեշտ ներդրումները՝ հանած կուտակված ֆիզիկական մաշվածությունը: Ֆունկցիոնալ և տնտեսական մաշվածությունը գնահատվել է զրո՝ հաշվի առնելով շենքերի գտնվելու վայրը և տարիքը:

Որոշված իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում էր հողի և շենքերի հաշվեկշռային արժեքին 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Հողի և շենքերի իրական արժեքը դասվել է իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակ՝ կիրառված գնահատման մեթոդի դիտելի ելակետային տվյալների նշանակալի ոչ դիտելի ճշգրտումների (գործակիցների) պատճառով:

21 Վարձակալություն

Բանկը վարձակալում է ակտիվներ, մասնավորապես, գլխամասային գրասենյակի և մասնաճյուղերի գրասենյակների տարածքները և այլ տարածքներ: Այդ վարձակալությունների ժամկետը որպես կանոն կազմում է 5-ից 12 տարի:

Բանկը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ փոքրարժեք ակտիվների և կարճաժամկետ վարձակալությունների համար: Այդ վարձակալությունների հետ վարձավճարները Բանկը ճանաչում է որպես ծախս գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

Ստորև ներկայացված է այն վարձակալությունների մասին տեղեկատվությունը, որոնց շրջանակում Բանկը հանդես է գալիս որպես վարձակալ:

(ա) Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Մնացորդը առ 1 հունվարի	1,077,445	765,604
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների ավելացումներ	378,333	466,121
Վարձակալության պայմանագրի դադարեցում	(271,961)	-
Ժամանակաշրջանի մաշվածության գումար	(205,687)	(154,280)
Վարձակալության պայմանագրի փոփոխություններ	76,970	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	1,055,100	1,077,445

(բ) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների մաշվածություն	205,687	154,280
Վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով տոկոսներ	103,786	92,279
Կարճաժամկետ և փոքրաթեք ակտիվների վարձակալությունների գծով ծախսեր (Ծանոթագրություն 13)	70,151	70,331

(գ) Գրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարներ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Ընդամենը գրամական միջոցների արտահոսք վարձակալության գծով	353,073	288,292

(դ) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Մնացորդը առ 1 հունվարի	1,166,032	826,385
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ		
Մարումներ	(282,922)	(217,961)
Ընդամենը ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ	(282,922)	(217,961)
Այլ փոփոխություններ		
Վարձակալության գծով պարտավորությունների ավելացումներ	378,333	465,329
Դադարեցումներ	(271,961)	-
Վերափոխում	56,809	-
Տոկոսային ծախս	103,786	92,279
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	1,150,077	1,166,032

22 Այլ ակտիվներ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Ստացվելիք գումարներ և այլ մուտքեր	1,712,671	1,518,273
Մուտքեր դրամական փոխանցումներ	599,091	493,553
Կարճաժամկետ պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	2,042,000
Պարտքային կորստի պահուստ	(3,738)	(13,790)
Ընդամենը ամորտիզացված արժեքով չափվող այլ ֆինանսական ակտիվներ	2,308,024	4,040,036
Կանխավճարներ մատակարարներին	1,419,363	438,893
Պահեստ	115,682	93,315
Կանխավճարներ հարկերի գծով	1,195	1,861
Այլ	376,039	169,641
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	1,912,279	703,710
Ընդամենը այլ ակտիվներ	4,220,303	4,743,746

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 2,311,762 հազար դրամ գումարով այլ ակտիվները դասվել են 1-ին փուլ և ժամկետանց չեն (2022թ-ին՝ 4,053,916 հազար դրամ գումարով այլ ակտիվներն ամբողջությամբ դասվել էին 1-ին փուլ և ժամկետանց չէին):

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է այլ ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	2023թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեքով չափվող այլ ֆինանսական ակտիվներ				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	13,790	-	-	13,790
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում	(13,790)	-	-	(13,790)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	41,938	-	-	41,938
Չուտ դուրսգրումներ	(38,200)	-	-	(38,200)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	3,738	-	-	3,738

հազ. դրամ	2022թ.			
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեքով չափվող այլ ֆինանսական ակտիվներ				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	6,135	-	-	6,135
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում	(6,135)	-	-	(6,135)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	16,989	-	-	16,989
Չուտ դուրսգրումներ	(3,199)	-	-	(3,199)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	13,790	-	-	13,790

23 Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Ժամկետային ավանդներ բանկերից	6,720,267	-
Լորո հաշիվներ	1,987,393	14,211
Բանկերին վճարվելիք այլ գումարներ	2,874,049	260,483
	11,581,709	274,694

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունի պայմանագրային կողմ հանդիսացող բանկեր, որոնց մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը:

24 Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հաշիվներ և ցպահանջ ավանդներ		
- Ֆիզիկական անձիք	49,085,302	44,214,161
- Իրավաբանական անձիք	82,007,289	59,516,233
Ժամկետային ավանդներ		
- Ֆիզիկական անձիք	115,828,100	103,369,235
- Իրավաբանական անձիք	33,900,900	22,163,351
	280,821,591	229,262,980

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրավաբանական/ֆիզիկական անձանց ժամկետային ավանդները ներառում են 6,516,116 հազար դրամի չափով ավանդները (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 3,778,314 հազար դրամ), որոնք ծառայում են որպես ապահովություն հաճախորդներին տրված վարկերի, տրված երաշխավորությունների և պայմանական պարտավորությունների հետ կապված այլ գործարքների համար: Այդ ավանդների իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի ունի մեկ հաճախորդ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդպիսի հաճախորդ չկար), որի մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում է 7,216,537 հազար դրամ:

25 Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
ՀՀ թողարկված պարտատոմսեր	21,296,245	10,895,281

2022թ. մարտի 28-ին Բանկը թողարկել է 2 միլիարդ դրամ և 10 միլիոն ԱՄՆ դոլար ընդհանուր գումարով հրապարակային տեղաբաշխման համար նախատեսված պարտատոմսեր: Պարտատոմսերն ամբողջությամբ տեղաբաշխվել են: Պարտատոմսերի արժեկտրոնի տարեկան եկամտաբերությունը 11% և 5% է, արժեկտրոնները վճարվում են եռամսյակային հաճախականությամբ, շրջանառության ժամկետը կազմում է 30 ամիս:

2023թ. մարտի 27-ին Բանկը թողարկել է 2 միլիարդ դրամ, 10 միլիոն ԱՄՆ դոլար և 7 միլիոն եվրո ընդհանուր գումարով հրապարակային տեղաբաշխման համար նախատեսված պարտատոմսեր: Պարտատոմսերն ամբողջությամբ տեղաբաշխվել են: Պարտատոմսերի արժեկտրոնի տարեկան եկամտաբերությունը 11% 5.25% և 4% է, արժեկտրոնները վճարվում են եռամսյակային հաճախականությամբ, շրջանառության ժամկետը կազմում է 30 և 39 ամիս:

2025թ. սեպտեմբերի 25-ին Բանկը թողարկել է 2 միլիարդ դրամ և 10 միլիոն ԱՄՆ դոլար ընդհանուր գումարով հրապարակային տեղաբաշխման համար նախատեսված պարտատոմսեր: Պարտատոմսերն ամբողջությամբ տեղաբաշխվել են: Պարտատոմսերի արժեկտրոնի տարեկան եկամտաբերությունը 11% և 5% է, արժեկտրոնները վճարվում են եռամսյակային հաճախականությամբ, շրջանառության ժամկետը կազմում է 30 ամիս:

Բանկի կողմից թողարկված պարտատոմսերը ցուցակված են Հայաստանի ֆոնդային բորսայում:

(ա) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Մնացորդը առ 1 հունվարի	10,895,281	5,822,097
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ		
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի վաճառք	14,668,639	6,802,140
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մարում	(4,866,450)	-
Ընդամենը ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ	9,802,189	6,802,140
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների ազդեցությունը Այլ փոփոխություններ	603,674	(1,742,458)
Տոկոսային ծախս	1,157,491	659,420
Վճարված տոկոսներ	(1,162,390)	(645,918)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	21,296,245	10,895,281

26 Այլ փոխառու միջոցներ և ստորադաս փոխառություններ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Վարկեր վարկային կազմակերպություններից	20,144,512	16,165,885
Փոխառություններ ֆիզիկական անձանցից	-	3,515,893
Փոխառություններ ՀՀ կառավարությունից և ՀՀ ԿԲ-ից	4,875,973	4,376,818
Փոխառություններ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	18,332,942	9,037,740
	43,353,427	33,096,336
Ստորադաս փոխառություններ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	4,107,166	3,993,514
	4,107,166	3,993,514

Պայմանագրի համաձայն՝ ՀՀ ԿԲ-ն Բանկին տրամադրում է վարկեր, որն իր հերթին վարկեր է տրամադրում համապատասխան պայմանները բավարարող վարկառուներին: Վարկերի մշտադիտարկումն իրականացվում է «Գերմանահայկական հիմնադրամ» ծրագրի կառավարման գրասենյակի կողմից: Այդ վարկերը դիտարկվում են որպես շուկայի առանձին սեգմենտի վարկեր:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկային կազմակերպություններից ստացված վարկերի կազմում ներառված են 20,144,512 հազար դրամ գումարով վարկերը (2022 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 16,165,885 հազար դրամ), որոնք ըստ պայմանավորվածության Բանկի կողմից տրամադրվելու են որպես հիփոթեքային վարկեր համապատասխան պայմանները բավարարող վարկառուներին: Տնտեսության որոշակի նյութերում գործող փոքր և միջին չափի ձեռնարկություններին աջակցելու և հիփոթեքային շուկան զարգացնելու նպատակով տեղական և միջազգային ոչ պետական կազմակերպությունների կողմից տրամադրվող այս տեսակի ֆինանսավորման համար փաստացի շուկա չի գործում: Այդ վարկերի համար գործում է ՀՀ ԿԲ-ի վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը և դրանք իրենցից ներկայացնում են շուկայի առանձին սեգմենտ:

(ա) Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված փոխառությունների կենտրոնացում

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի երեք պայմանագրային կողմեր (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ երեք պայմանագրային կողմ), որոնցից ստացված փոխառությունների մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ փոխառությունները կազմում էին 31,781,102 հազար դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 22,291,601 հազար դրամ):

(բ) Ստորադաս փոխառություն

Ստորադաս փոխառությունն իրենից ներկայացնում է երկարաժամկետ փոխառության պայմանագիր, որը Բանկի անվճարունակության կլինի երկրորդական Բանկի մնացած պարտավորությունների, այդ թվում՝ ավանդների և այլ պարտքային գործիքների գծով պարտավորությունների նկատմամբ:

2016թ. ընթացքում Բանկը ստացել է 10,000 հազար ԱՄՆ դոլարի չափով ստորադաս փոխառություն՝ 2031թ-ին մարման ժամկետով:

(գ) Սահմանափակումներ (կովենանտներ)

Բանկը պարտավոր է համապատասխանել որոշակի սահմանափակումների փոխառության պայմանագրերի հետ կապված: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը համապատասխանում էր բոլոր սահմանափակումներին:

(դ) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

հազ. դրամ	Այլ փոխառու միջոցներ	Ստորադաս փոխառություններ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	33,096,336	3,993,514
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ		
Մուտքեր	16,931,181	-
Մարումներ	(7,320,965)	-
Ընդամենը ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ	9,610,216	-
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխությունների ազդեցությունը	370,604	113,566
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	2,642,848	353,178
Վճարված տոկոսներ	(2,366,577)	(353,092)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	43,353,427	4,107,166

հազ. դրամ	Այլ փոխառու միջոցներ	Ստորադաս փոխառություններ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	27,607,361	4,872,881
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ		
Մուտքեր	15,019,845	-
Մարումներ	(7,063,900)	-
Ընդամենը ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ	7,955,945	-
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխությունների ազդեցությունը	(2,660,976)	(877,995)
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	1,868,616	392,138
Վճարված տոկոսներ	(1,674,610)	(393,510)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	33,096,336	3,993,514

27 Այլ պարտավորություններ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Վճարվելիք գումարներ	2,837,304	870,732
Արտոնյալ բաժնետոմսերի գծով վճարվելիք շահաբաժիններ	646,000	620,110
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	461,388	267,037
Պետական աջակցության ծրագրերի շրջանակում վճարվելիք գումարներ	-	29,483
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	3,944,692	1,787,362
Վճարվելիք հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	940,036	743,661
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	37,439	39,409
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ ֆինանսական երաշխավորությունների գծով	66,457	80,560
Այլ	35,394	864
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	1,079,326	864,494
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	5,024,018	2,651,856

28 Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
ՀՀ ԿԲ-ին վճարվելիք գումարներ	6,007,733	-
Ընդամենը հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	6,007,733	-

(ա) Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարների կենտրոնացում

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունի այնպիսի պայմանագրային կողմ, որի մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը:

29 Բաժնետիրական կապիտալ և պահուստներ

(ա) Թողարկված կապիտալ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի Բանկի գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում էր 23,000,000 հազար դրամ: Բանկի կանոնադրության համաձայն՝ բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 172,500 սովորական բաժնետոմսից՝ յուրաքանչյուրը 100,000 դրամ անվանական արժեքով և 57,500 չմարվող արտոնյալ բաժնետոմսից՝ յուրաքանչյուրը 100,000 դրամ անվանական արժեքով:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերին իրավունք ունեն ստանալ հայտարարվող շահաբաժինները և քվեարկել Բանկի բաժնետերերի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

Արտոնյալ բաժնետոմսերի սեփականատերերին իրավունք ունեն ստանալ տարեկան շահաբաժիններ արտոնյալ բաժնետոմսերի անվանական արժեքի 10-12%-ի չափով Բանկի հայեցողությամբ և չունեն քվեարկելու իրավունք, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ քննարկվում են Բանկի վերակազմակերպման կամ լուծարման հարցերը:

(բ) Պահուստների բնույթը և նպատակը

Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ

Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստը ներառում է իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի կուտակային գուտ փոփոխությունը՝ մինչև ակտիվների ապահանջումը: Այդ գումարը նվազեցվում է կորստի պահուստի գումարի չափով: Պարտքային գործիք հանդիսացող ակտիվի ապահանջումից հետո պահուստի համապատասխան մասը վերադասակարգվում է շահույթ կամ վնաս:

Հողի և շենքերի վերագնահատումից աճ

Հողի և շենքերի վերագնահատումից աճը ներառում է հողի և շենքերի արժեքի կուտակային դրական փոփոխությունը՝ մինչև ակտիվների ապահանջումը կամ արժեզրկումը: Մաշվածությունը հաշվառվում է չբաշխված շահույթի միջոցով:

(գ) Շահաբաժիններ

Վճարման ենթակա շահաբաժինները սահմանափակվում են ՀՀ օրենսդրության համաձայն որոշվող Բանկի առավելագույն չբաշխված շահույթի չափով:

Օրենսդրության պահանջների համաձայն՝ Բանկը պետք է ձևավորի բաշխման ոչ ենթակա պահուստ իր չբաշխված շահույթի հաշվին՝ իր բաժնետիրական կապիտալի 15%-ի չափով՝ ապագա վնասները ծածկելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվություններում 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ճանաչված արտոնյալ շահաբաժինների գումարը կազմել է 646,000 հազար դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ը՝ 620,110 հազար դրամ): 2023թ-ին մեկ արտոնյալ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահաբաժինը կազմել է 11,235 դրամ (2022թ-ին՝ 10,785 դրամ):

2023թ-ին Բանկի կողմից սովորական բաժնետոմսերի գծով հայտարարված և վճարված շահաբաժինները կազմել են 2,800,000 հազար դրամ (2022թ-ին շահաբաժիններ չէին հայտարարվել և չէին վճարվել): 2023թ-ին մեկ սովորական բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահաբաժինը կազմել է 16,232 դրամ:

30 Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումը հիմնարար նշանակություն ունի բանկային գործունեության համար և Բանկի գործառնությունների կենսական տարրն է: Ծուկայական, պարտքային և իրացվելիության ռիսկերն այն հիմնական ռիսկերն են, որոնց ենթարկվում է Բանկը:

(ա) Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր

Ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Բանկը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև անընդհատ հսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների փոփոխությունները, առաջարկվող պորտուկոնների և ծառայությունները և ընդունված լավագույն պրակտիկան արտացոլելու նպատակով:

Վարչությունը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման համակարգի աշխատանքի, առանցքային ռիսկերի կառավարման գործընթացի հսկողության, ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ու ընթացակարգերի վերանայման և խոշոր գործարքների հաստատման համար:

Ռիսկերի կառավարման կենտրոնը պատասխանատու է ռիսկերի մեղմացմանն ուղղված միջոցառումների հսկողության և իրականացման ու ռիսկերի համար սահմանված սահմանաչափերում Բանկի գործունեության իրականացումն ապահովելու համար: Ռիսկերի կառավարման կենտրոնի ղեկավարը պատասխանատու է ռիսկերի ընդհանուր կառավարման, ինչպես նաև ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերի բացահայտման, չափման, կառավարման և ներկայացման ընդհանուր սկզբունքների ու մեթոդների կիրառման համար: Նա հաշվետու է ուղղակիորեն Վարչությանը և անուղղակիորեն՝ Տնօրենների խորհրդին:

Պարտքային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերը թե՛ պորտֆելի և թե՛ առանձին գործառնությունների մակարդակով կառավարվում ու վերահսկվում են Վարկային կոմիտեների համակարգի միջոցով և Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման կոմիտեի (ԱՊԿԿ) կողմից: Որոշումների կայացմանը գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով՝ Բանկը ստեղծել է վարկային կոմիտեների հիերարխիա՝ կախված ռիսկին ենթարկվածության տեսակից և չափից:

Ռիսկի թե՛ արտաքին և թե՛ ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են Բանկի ներսում: Բանկը հատուկ ուշադրություն է դարձնում ռիսկի բոլոր գործոնների բացահայտմանը և ռիսկերի մեղմացմանն ուղղված ընթացիկ միջոցառումների նպատակահարմարության որոշմանը: Բացի պարտքային և շուկայական ռիսկերի ստանդարտ վերլուծություն իրականացնելուց, Ռիսկերի կառավարման կենտրոնը վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերը, կազմակերպելով կանոնավոր հանդիպումներ գործառնական բաժինների հետ՝ նրանց գործունեության ոլորտների հետ կապված մասնագիտական դատողություններ ստանալու համար:

(բ) Ծուկայական ռիսկ

Ծուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական գների փոփոխությունների հետևանքով: Ծուկայական ռիսկը ներառում է արժույթային, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը: Ծուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսակիր և բաժնային ֆինանսական գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր և առանձնահատուկ փոփոխությունների ազդեցությանը և շուկայական գների ու արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխականության մակարդակի փոփոխություններին: Ծուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Ծուկայական ռիսկի կառավարման համար պատասխանատվություն է կրում ԱՊԿԿ-ն, որը գլխավորում է Գլխավոր տնօրենը: Ծուկայական ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են Վարչության կողմից՝ Ռիսկերի կառավարման կենտրոնի առաջարկությունների հիման վրա:

Բանկը կառավարում է շուկայական ռիսկը՝ սահմանելով բաց դիրքերի սահմանաչափեր ֆինանսական գործիքների գծով, տոկոսադրույքների փոփոխության ժամկետներ, արտարժույթի դիրքեր, որոնք կանոնավոր կերպով մշտադիտարկվում, ուսումնասիրվում և հաստատվում են Վարչության կողմից:

Բացի այդ, Բանքն իրականացնում է մեծ թվով սթրես թեստեր առանձին առևտրային պորտֆելների և Բանկի ընդհանուր դիրքի վրա շուկայի բազմաթիվ բացառիկ սցենարների ֆինանսական ազդեցությունը մոդելավորելու համար: Մթերսի թեստերը ցույց են տալիս կորուստների հավանական չափը, որոնք կարող են առաջանալ ծայրահեղ պայմաններում:

(i) **Տոկոսադրույքային ռիսկ**

Միջին արդյունավետ տոկոսադրույքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են տոկոսաբեր ակտիվների և տոկոսակիր պարտավորությունների միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են այդ ակտիվների և պարտավորությունների մինչև մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի մոտավոր եկամտաբերությունը:

	2023թ.			2022թ.		
	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %			Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %		
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար, եվրո	Այլ արտարժույթ	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար, եվրո	Այլ արտարժույթ
Տոկոսաբեր ակտիվներ						
Ներդրումային արժեթղթեր	10.8	2.6	-	10.3	8.5	-
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպությունների տրված վարկեր և փոխատվություններ	-	6.0	21.0	-	8.0	-
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	10.4	4.3	-	12.0	2.7	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	13.2	8.4	10.4	13.4	8.7	8.5
Տոկոսակիր պարտավորություններ						
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	-	1.9	-	-	-	-
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	9.9	-	-	-	-	-
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	11.4	4.9	-	10.7	5.3	-
Հաճախորդների ժամկետային ավանդներ	10.6	4.4	5.4	10.0	4.3	5.6
Ստորադաս փոխառություններ	-	9.3	-	-	9.3	-
Այլ փոխառու միջոցներ	6.9	10.9	-	6.3	7.1	-

Տոկոսադրույքի զգայնության վերլուծություն

Տոկոսադրույքի ներքվածքի վերլուծության վրա հիմնված տոկոսադրույքի կառավարումը լրացվում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայնության հսկողությամբ: Ստորև ներկայացված է տոկոսադրույքների փոփոխությունների (վերագնորոշման ռիսկ) նկատմամբ զուտ շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի (առանց հարկերի) զգայնության վերլուծությունը, որն իրականացվել է տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների, բացառությամբ տոկոսակիր դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների, հաճախորդների ընթացիկ հաշիվների և ցպահանջ ավանդների, եկամտաբերության բոլոր կորերի 100 բազիսային կետով (բկ) գույքահետ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դիրքերի հիման վրա:

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
100 բկ գույքահետ աճ	145,484	56,601
100 բկ գույքահետ նվազում	(145,484)	(56,601)

Ստորև ներկայացված է սեփական կապիտալի զգայնության վերլուծությունն իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի փոփոխությունների նկատմամբ, որն իրականացվել է 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դիրքերի և եկամտաբերության բոլոր կորերի 100 բազիսային կետով (բկ) գույքահետ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի հիման վրա:

	2023թ. Սեփական կապիտալ հազ. դրամ	2022թ. Սեփական կապիտալ հազ. դրամ
100 բկ գույքահետ աճ	(916,764)	(501,782)
100 բկ գույքահետ նվազում	916,764	501,782

(ii) Արժույթային ռիսկ

Բանկն ունի մի շարք արտարժույթներով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ:

Արժույթային ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական հոսքերի տատանման ռիսկն է արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխությունների հետևանքով: Թեև Բանկը հեջավորում է իր ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին, սակայն այս գործառնությունները չեն որակվում որպես հեջավորման փոխհարաբերություն՝ ՖՀՄՄ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների պահանջների համաձայն:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արտարժույթների 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	ԱՄՆ դոլար հազ. դրամ	Եվրո հազ. դրամ	Այլ արտարժույթ* հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	24,822,892	5,926,880	5,248,057	35,997,829
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	2,762,086	-	-	2,762,086
Ներդրումային արժեթղթեր	20,481,974	-	-	20,481,974
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպությունների տրված վարկեր և փոխատվություններ	29,408,723	6,158,470	1,397,104	36,964,297
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	87,345,887	23,568,527	455,736	111,370,150
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	377,875	102,553	201,081	681,509
Ընդամենը ակտիվներ	165,199,437	35,756,430	7,301,978	208,257,845
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	4,735,933	6,825,615	7,701	11,569,249
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	126,178,342	25,221,319	6,270,739	157,670,400
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	12,151,341	3,136,939	-	15,288,280
Ստորադաս փոխառություններ	4,107,166	-	-	4,107,166
Այլ փոխառու միջոցներ	17,519,189	-	-	17,519,189
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	517,307	255,239	37,314	809,860
Ընդամենը պարտավորություններ	165,209,278	35,439,112	6,315,754	206,964,144
Զուտ դիրքը	(9,841)	317,318	986,224	1,293,701

* Այլ արտարժույթը ներառում է ռուսական ռուբլին:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արտարժույթների 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	ԱՄՆ դոլար հազ. դրամ	Եվրո հազ. դրամ	Այլ արտարժույթ* հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	36,500,421	16,086,807	3,432,258	56,019,486
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	2,631,698	83,976	-	2,715,674
Ներդրումային արժեթղթեր	5,529,218	-	-	5,529,218
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպությունների տրված վարկեր և փոխատվություններ	15,814,742	3,523,004	-	19,337,745
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	70,319,930	11,885,821	18,929	82,224,680
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	2,149,548	-	192,867	2,342,415
Ընդամենը ակտիվներ	132,945,557	31,579,608	3,644,054	168,169,218
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	193,836	66,647	14,206	274,689
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	110,528,627	28,311,583	4,129,246	142,969,456
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	7,886,459	-	-	7,886,459
Ստորադաս փոխառություններ	3,993,514	-	-	3,993,514
Այլ փոխառու միջոցներ	10,435,991	2,117,642	-	12,553,633
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	151,926	55,484	18,358	225,768
Ընդամենը պարտավորություններ	133,190,353	30,551,356	4,161,810	167,903,519
Չուտ դիրքը	(244,796)	1,028,252	(517,756)	265,699

* Այլ արտարժույթը ներառում է ռուսական ռուբլին:

Ստորև աղյուսակում ներկայացված 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի նվազումը հետևյալ արտարժույթների նկատմամբ կապելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունն իրականացնելիս հաշվի չեն առնվել հարկերը և հիմք են ընդունվել արտարժույթների փոխարժեքների փոփոխությունները, որոնք Բանկը դիտարկում է որպես ողջամտորեն հնարավոր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ: Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունից առաջացող եկամուտը (ծախսը) ենթակա չէ հարկման (ենթակա չէ նվազեցման): Վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
ՀՀ դրամի նկատմամբ ԱՄՆ դոլարի փոխարժեքի աճ 10%-ով	(984)	(24,480)
ՀՀ դրամի նկատմամբ եվրոյի փոխարժեքի աճ 10%-ով	31,731	102,852
ՀՀ դրամի նկատմամբ այլ արտարժույթների փոխարժեքի աճ 10%-ով	98,622	(51,776)

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի աճը վերոնշյալ արտարժույթների նկատմամբ կունենար գումարային առումով նույն, սակայն հավասարակազմակերպություն վերը նշված գումարների վրա՝ ելնելով այն ենթադրությունից, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

(գ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ հաճախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Բանկում գործում են պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունը կառավարող քաղաքականություն և ընթացակարգեր (թե՛ ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և թե՛ չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների համար), ներառյալ պորտֆելի գծով ռիսկի կենտրոնացումը սահմանափակելու վերաբերյալ ուղեցույցները և Վարկային կոմիտեի և Ռիսկերի կառավարման կենտրոնի ստեղծումը՝ պարտքային ռիսկն ակտիվորեն վերահսկելու նպատակով: Պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Վարչության կողմից:

Պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը սահմանում է՝

- վարկային դիմումների ուսումնասիրման և հաստատման ընթացակարգերը,
- վարկառուների (իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց) վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- պայմանագրային կողմերի, թողարկողների և ապահովագրական ընկերությունների վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- գրավի գնահատման մեթոդաբանությունը,
- վարկերի փաստաթղթավորման պահանջները,
- վարկերի և այլ գործիքների, որոնց հետ կապված Բանկը ենթարկվում է պարտքային ռիսկին, շարունակական հսկողության և մշտադիտարկման ընթացակարգերը:

Իրավաբանական անձանց վարկային դիմումները պատրաստվում են հաճախորդների հետ աշխատող համապատասխան մենեջերների կողմից և փոխանցվում են Վարկավորման բաժնի, որը պատասխանատու է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելի համար: Վերլուծական հաշվետվությունները հիմնված են հաճախորդի գործունեության և ֆինանսական արդյունքների կառուցվածքային վերլուծության վրա: Այնուհետև, վարկային դիմումը և հաշվետվությունն անցնում են անկախ ուսումնասիրություն Ռիսկերի կառավարման կենտրոնի կողմից, որը տալիս է երկրորդ եզրակացությունը՝ ստուգելով համապատասխանությունը վարկային քաղաքականության պահանջներին: Վարկային կոմիտեն ուսումնասիրում է վարկի դիմումը Վարկավորման բաժնի կողմից ներկայացված նյութերի հիման վրա: Նախքան Վարկային կոմիտեի վերջնական հաստատումը, առանձին գործարքներն ուսումնասիրվում են նաև Բանկի իրավաբանական բաժնի կողմից՝ կախված դրանց հատուկ ռիսկերից:

Բանկը շարունակաբար վերահսկում է պարտքային ռիսկին ենթարկվող առանձին գործիքների կատարողականը և կանոնավոր կերպով վերագնահատում է իր հաճախորդների վճարունակությունը: Ուսումնասիրությունն իրականացվում է հաճախորդի ամենավերջին ֆինանսական հաշվետվությունների և փոխառուի կողմից տրամադրված կամ Բանկի կողմից այլ կերպ ձեռք բերված տեղեկատվության հիման վրա: Ֆիզիկական անձանց վարկային դիմումներն ուսումնասիրվում են Մանրաձախ վարկավորման ստորաբաժանման կողմից:

Բացի առանձին հաճախորդների վերլուծությունից, վարկային պորտֆելը գնահատվում է Ռիսկերի կառավարման կենտրոնի կողմից՝ վարկերի կենտրոնացման և շուկայական ռիսկերի տեսանկյունից:

Պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը, որպես կանոն, արտացոլվում է ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների գումարներում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ պարտքային ռիսկի նվազեցման վրա:

Որպես կանոն գրավ չի պահանջվում անանցյալ ֆինանսական գործիքների գծով պահանջների, արժեթղթերում ներդրումների, բանկերին տրված վարկերի և փոխատվությունների համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ արժեթղթերը պահվում են որպես հակադարձ հետգնման և արժեթղթերի փոխառության գոծառնությունների մաս:

Հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների գրավի և այդ վարկերի և փոխատվությունների գծով պարտքային ռիսկի կենտրոնացման վերլուծությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 19-ում:

Չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների գծով պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ներկայացված է Ծանոթագրություն 32-ում:

Արժեզրկման գնահատում

2018թ. հունվարի 1-ից Բանկն ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկում է հավանականությամբ կշռված մի շարք սցենարներով՝ գնահատելու համար ակնկալվող դրամական պակասորդները՝ գեղջված արդյունավետ տոկոսադրույքով: Դրամական պակասորդը պայմանագրին համապատասխան կազմակերպությանը հասանելի բոլոր պայմանագրային դրամական հոսքերի և կազմակերպության կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերությունն է: Ստորև ներկայացված են ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկի մեթոդները և հիմնական տարրերը:

Պարտագանգման հավանականության *Պարտագանգման հավանականությունը* որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում պարտագանգման հավանական լինելու գնահատումն է: Պարտագանգումը կարող է տեղի ունենալ միայն որոշակի պահին՝ գնահատված ժամանակահատվածի ընթացքում, եթե գործիքը նախկինում չի ապահանաչվել և դեռևս պորտֆելում է:

Պարտքի գումարը պարտագանգման պահին *Պարտքի գումարը պարտագանգման պահին* ապագա պարտագանգման ամսաթվի դրությամբ պարտքի գնահատված գումարն է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո պարտքի գումարի ակնկալվող փոփոխությունները, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսների վճարումները պայմանագրով նախատեսված կարգով կամ այլ կերպ, փոխառություն ստանալու իրավունքի օգտագործումը և բաց թողնված վճարումների գծով հաշվեգրված տոկոսները:

Կորուստը պարտագանգման դեպքում *Կորուստը պարտագանգման դեպքում* դա այն կորստի գնահատված գումարն է, որը կառաջանա, եթե որոշակի պահին տեղի ունենա պարտագանգում: Այն հիմնված է վճարման ենթակա պայմանագրային դրամական հոսքերի և այն դրամական հոսքերի տարբերության վրա, որոնք վարկատուն ակնկալում է ստանալ՝ ներառյալ գրավի իրացումից: Այն սովորաբար արտահայտվում է որպես պարտագանգման պահին պարտքի գումարի տոկոս:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստը հիմնված է այն պարտքային կորուստների վրա, որոնք ակնկալվում է, որ կառաջանան ակտիվի ամբողջ ժամկետի ընթացքում (ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներ կամ ԱԺԱՊԿ), եթե տեղի չի ունեցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր, որի դեպքում պահուստը հիմնվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների վրա: 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասը, որն առաջանում է ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում հնարավոր պարտագանգման դեպքերից: Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստները և 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են անհատական կամ խմբային հիմունքով՝ կախված ֆինանսական գործիքների պորտֆելի բնույթից:

Բանկի կողմից մշակված քաղաքականության համաձայն՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում գնահատվում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետի մնացած մասի ընթացքում պարտագանգման տեղի ունենալու ռիսկի փոփոխությունը:

Վերը նշված գործընթացի հիման վրա Բանկը խմբավորում է իր վարկերն ըստ փուլերի՝ 1-ին փուլի, 2-րդ-փուլի, 3-րդ փուլի և ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված վարկեր, ինչպես ներկայացված է ստորև.

- 1-փուլ *Վարկերի սկզբնական ճանաչման ժամանակ Բանկը ճանաչում է պահուստ 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների հիման վրա: 1-ին փուլում ներառվում են նաև վարկերը, որոնց պարտքային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 2-րդ փուլից:*
- 2-րդ փուլ *Երբ վարկի պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն աճում է սկզբնական ճանաչումից ի վեր, Բանկը ձևավորում է պահուստ ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով: 2-րդ փուլում ներառվում են նաև վարկերը, որոնց պարտքային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 3-րդ փուլից:*

3-րդ փուլ Վարկերը համարվում են պարտքային առումով արժեզրկված: Բանկը ձևավորում է պահուստ ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվները սկզբնական ճանաչման պահին պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ են: Սկզբնական ճանաչման պահին ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվները հաշվառվում են իրական արժեքով, և տոկոսային եկամուտը հետագայում ճանաչվում է՝ կիրառելով պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույք: Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչվում կամ ապաճանաչվում են այնքանով, որքանով հետագայում փոխվում են ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստները:

Պարտագանգման սահմանում

Բանկը համարում է, որ ֆինանսական գործիքի գծով տեղի է ունեցել պարտագանգում և, հետևաբար, այն դասում է 3-րդ փուլ (պարտքային առումով արժեզրկված) ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկի համար, բոլոր այն դեպքերում, երբ փոխառուի պարտավորությունները դառնում են 90 օր ժամկետանց պայմանագրով նախատեսված ժամկետից:

Հանձնարողի կողմից պարտականությունների չկատարման որակական գնահատման շրջանակում Բանկը նաև դիտարկում է տարբեր դեպքերը, որոնք կարող են վկայել վճարման անհավանականության մասին՝ ելնելով ղեկավարության դատողությունից: Եթե այդպիսի դեպք է տեղի ունենում, Բանկը մանրամասն դիտարկում է, թե արդյոք դրա արդյունքում հանձնարողը պետք է դիտարկվի որպես պարտականությունները չկատարած և դասվի 3-րդ փուլ ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկի համար, կամ արդյոք 2-րդ փուլ դասելը տեղին է:

Պարտագանգման հավանականության գնահատման գործընթաց

Պահառուական և միջբանկային հարաբերություններ

Բանկի պահառուական և միջբանկային հարաբերությունների կողմեր և պայմանագրային կողմեր են հանդիսանում ֆինանսական ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունները, բանկերը, բրոքերները և դիլերները, ֆոնդային բորսաները և քլիրինգային կազմակերպությունները: Այդ հարաբերությունների հետ կապված Բանկը վերլուծում է հրապարակայնորեն հասանելի, մասնավորապես, ֆինանսական տեղեկատվությունը և արտաքին աղբյուրներից ստացված այլ տվյալները, օրինակ՝ արտաքին վարկանիշները:

Հանձնարողներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

Բանկը ներդրել է իր սեփական ներքին վարկանիշային մոդելն անհատական հիմունքով խոշոր վարկերի համար, որոնք կազմում են իրավաբանական անձանց տրված վարկերի ընդհանուր պորտֆելի մոտ 47%-ը: Բանկը վարկանիշները շնորհում է «Moody’s» գործակալության վարկանիշային սանդղակի համաձայն և կիրառում է համապատասխան վարկանիշին համապատասխանող «Moody’s» գործակալության պարտագանգման հավանականության դրույքները

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 1-ին և 2-րդ փուլ դասված իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պարտքային որակի մասին, որոնց համար Բանկը որոշել է ներքին վարկանիշ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	2023թ.		
	Համախառն գումար	Պարտքային կորստի պահուստ	Զուտ գումար
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր			
Ba2	6,275,324	(33,365)	6,241,959
B1	21,692,218	(78,692)	21,613,526
B2	16,520,689	(203,299)	16,317,390
B3	5,629,189	(21,723)	5,607,466
Caa1 (2-րդ փուլ)	1,627,194	(6,679)	1,620,515
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	51,744,614	(343,758)	51,400,856

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ B3 վարկանիշով վարկերում ներառված է 2-րդ փուլ դասված մեկ հաճախորդ, որի վարկի ընդհանուր գումարը կազմում է 1,724,724 հազար դրամ, իսկ պարտքային կորստի պահուստը՝ 12,233 հազար դրամ:

հազ. դրամ	2022թ.		
	Համախառն գումար	Պարտքային կորստի պահուստ	Զուտ գումար
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր			
B1	22,720,436	(104,759)	22,615,677
B2	642,503	(1,150)	641,353
B3	10,028,675	(248,003)	9,780,672
	33,391,614	(353,912)	33,037,702

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ B3 վարկանիշով վարկերում ներառված է 2-րդ փուլ դասված մեկ հաճախորդ, որի վարկի ընդհանուր գումարը կազմում է 2,369,913 հազար դրամ, իսկ պարտքային կորստի պահուստը՝ 234,571 հազար դրամ:

2023թ-ին և 2022թ-ին վերոնշյալ հաճախորդների համար Բանկը կիրառել է վերը նշված վարկանիշներին համապատասխանող «Moody's» գործակալության պարտազանցման դրույքներին համարժեք պարտազանցման հավանականության դրույքներ: Բանկի կողմից շնորհված ներքին վարկանիշներն ամբողջությամբ համապատասխանում են «Moody's» գործակալության արտաքին վարկանիշային սանդղակին:

Պարտքի գումարը պարտազանցման պահին

Պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է արժեզրկման տեսանկյունից գնահատման ենթակա ֆինանսական գործիքների համախառն հաշվեկշռային արժեքը: 1-ին փուլի վարկի գծով պարտազանցման պահին պարտքի գումարը հաշվարկելու նպատակով՝ Բանկը գնահատում է 12 ամսում հնարավոր պարտազանցման դեպքերը՝ 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկելու համար: 2-րդ փուլի ֆինանսական ակտիվների համար պարտազանցման պահին պարտքի գումարը դիտարկում է գործիքի ամբողջ ժամկետի ընթացքում տեղի ունեցող դեպքերի տեսանկյունից:

3-րդ փուլի և ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար պարտքի գումարը պարտազանցման պահին հավասար է այդ վարկերի համախառն գումարին:

Պարտազանցման պահին պարտքի գումարը որոշելու համար հիմք են ընդունվում վարկերի առանձին մարման ժամանակացույցերը:

Կորուստը պարտագանգման դեպքում

Ֆիզիկական անձանց տրված՝ գրավով չապահովված 1-ին, 2-րդ և 3-րդ փուլերի վարկերի համար Բանկը պարտագանգման դեպքում առաջացող կորուստը հաշվարկում է պորտֆելի մակարդակով: Բանկը պարտագանգման դեպքում կորստի չափը հաշվարկելու համար օգտագործում է պարտագանգման ամսաթվից հետո վերականգնումների վերաբերյալ անցյալ ժամանակաշրջանների տվյալները պարտագանգված բոլոր վարկերի կտրվածքով: Հավաքագրվում է պարտագանգման ամսաթվից հետո դրամական հոսքերի վերաբերյալ ամբողջ տեղեկատվությունը և զեղչվում է պարտագանգման ամսաթվի դրությամբ՝ յուրաքանչյուր վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքով: Դրամական հոսքերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներառում է պարտագանգված վարկերի գծով ստացված բոլոր տեսակի դրամական միջոցները (վարկերի մարումից, երաշխավորողից ստացված դրամական միջոցներ և այլն): 1-ին, 2-րդ և 3-րդ փուլեր դասված մնացած վարկերի համար Բանկը պարտագանգման դեպքում առաջացող կորուստը հաշվարկում է անհատական հիմունքով՝ հաշվի առնելով ակնկալվող դրամական միջոցները, այդ թվում՝ գրավի իրացումից ստացվելիք դրամական հոսքերը: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ անհատական հիմունքով գնահատվող իրավաբանական անձանց տրված վարկերի համար պարտագանգման դեպքում առաջացող կորուստը կազմում էր 5%-53.7% (2022թ-ին՝ 5%-53.7%):

Պարտքային ռիսկի նշանակալի ան

Բանկի կողմից մշակված քաղաքականության համաձայն՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում գնահատվում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկի նշանակալի ան սկզբնական ճանաչումից ի վեր: Որպես հիմնական չափանիշ Բանկն օգտագործում է վարկերի ժամկետանց օրերի քանակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը: Բանկը համարում է, որ պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից ի վեր, եթե ակտիվների գծով վճարումներն ավելի քան 30 օր ժամկետանց են:

Պարտքային ռիսկի անը գնահատելիս Բանկի ղեկավարությունը դիտարկում է նաև հետևյալ գործոնները՝

- տվյալ վարկառուի՝ Հայաստանի այլ ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված այլ վարկերի ժամկետանց օրերի քանակը,
- վարկառուի ֆինանսական դժվարությունները,
- վարկի պայմանների վերանայումը վարկառուի ֆինանսական վիճակի վատթարացման պատճառով,
- անհատական հիմունքով վարկանշավորված վարկերի ներքին վարկանիշը նվազել է երկու կամ ավելի մակարդակով:

Ապագայամետ տեղեկատվություն և տարբեր տնտեսական սցենարներ

Ակնկալվող պարտքային կորուստների մոդելներում Բանկը որպես ապագայամետ տեղեկատվություն օգտագործում է հետևյալ մակրոտնտեսական ցուցանիշները.

- ԱՄՆ դոլար/ՀՀ դրամ փոխարժեքը,
- ՀՆԱ-ի իրական աճը:

Մակրոտնտեսական ցուցանիշների կանխատեսումները Բանկը ստանում է արտաքին աղբյուրներից (Տնտեսական հետաքննությունների բաժնից, ՀՀ ֆինանսների նախարարությունից): 2024թ. համար ՀՆԱ-ի իրական աճի կանխատեսվող ցուցանիշը կազմում է 7%, իսկ կանխատեսվող ԱՄՆ դոլար/ՀՀ դրամ փոխարժեքը՝ 389:

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված բացահայտումները ներառում են այն ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք`

- հաշվանցվում են Բանկի ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում կամ
- հանդիսանում են իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր պայմանագրի կամ համանման գործիքներին վերաբերող նմանատիպ պայմանագրերի առարկա՝ անկախ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվանցվելու հանգամանքից:

Նմանատիպ պայմանագրերը ներառում են անանցյալ գործիքների քլիրինգի պայմանագրերը, հետգնման գլխավոր պայմանագրերը և արժեթղթերի փոխառվածության գլխավոր պայմանագրերը: Համանման ֆինանսական գործիքները ներառում են անանցյալ գործիքները, վաճառքի և հետգնման պայմանագրերը, հակադարձ վաճառքի և հետգնման պայմանագրերը և արժեթղթերի փոխառվածության և փոխառվածության պայմանագրերը: Ֆինանսական գործիքները, այդ թվում՝ վարկերը և ավանդները, չեն բացահայտվում ստորև ներկայացվող աղյուսակներում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ հաշվանցվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

Բանկը ստանում և ընդունում է գրավ շուկայում շրջանառվող արժեթղթերի տեսքով վաճառքի և հետգնման, հակադարձ վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի գծով: Գրավի համար գործում են տվյալ ոլորտում ընդունված ստանդարտ պայմանները: Դա նշանակում է, որ որպես գրավ ստացված/տրամադրված արժեթղթերը կարող են գրավադրվել կամ վաճառվել գործարքի ժամկետի ընթացքում, սակայն պետք է վերադարձվեն մինչև գործարքի ավարտը: Այդ պայմանները յուրաքանչյուր պայմանագրային կողմին իրավունք են տալիս նաև դադարեցնել համապատասխան գործարքը՝ պայմանագրային կողմի կողմից գրավ տրամադրելու անկարողության դեպքում:

Վերը նշված պայմանագրերը չեն բավարարում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվանցման պայմանները: Պատճառն այն է, որ այդ պայմանագրերը տալիս են ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավունք, որն իրագործելի է միայն Բանկի կամ պայմանագրային կողմերի կողմից պարտագանցում կատարելու, անվճարունակ դառնալու կամ սնանկանալու դեպքում: Բացի այդ Բանկը և վերջինիս պայմանագրային կողմերը մտադիր չեն հաշվարկն իրականացնել գուտ հիմունքով կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են հաշվանցման, իրագործելի գլխավոր պայմանագրերի կամ նմանատիպ պայմանագրերի առարկա հանդիսացող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ

Ֆինանսական ակտիվների/ պարտավորությունների տեսակներ	Ճանաչված ֆինանսական ակտիվի/ պարտավորության համախառն գումարներ	Ֆին. վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվանցված՝ ճանաչված ֆին. պարտավորության/ ակտիվի համախառն գումար	Ֆին. վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված ֆին. ակտիվների/ պարտավորությունների գուտ գումար	Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չհաշվանցված գումարներ Ֆինանսական գործիքներ	Չուտ գումար
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	30,249,231	-	30,249,231	(30,249,231)	-
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	30,249,231	-	30,249,231	(30,249,231)	-
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	6,007,733	-	6,007,733	(6,007,773)	-
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	6,007,733	-	6,007,733	(6,007,773)	-

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են հաշվանցման, իրագործելի գլխավոր պայմանագրերի կամ նմանատիպ պայմանագրերի առարկա հանդիսացող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ

Ֆինանսական ակտիվների/ պարտավորությունների տեսակներ	Ճանաչված ֆինանսական ակտիվի/ պարտավորության համախառն գումարներ	Ֆին. վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվանցված՝ ճանաչված ֆին. պարտավորության/ ակտիվի համախառն գումար	Ֆին. վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված ֆին. ակտիվների/ պարտավորությունների գուտ գումար	Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չհաշվանցված գումարներ	Չուտ գումար
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	27,033,349	-	27,033,349	(27,033,349)	-
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	27,033,349	-	27,033,349	(27,033,349)	-
Հետզնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	-	-	-	-	-
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	-	-	-

Վերը աղյուսակներում բացահայտված՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների համախառն և գուտ գումարները չափվում են ամորտիզացված արժեքով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

(դ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Բանկը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության և տոկոսադրույքների համապատասխանությունը և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանությունը հանդիսանում է իրացվելիության կառավարման հիմնարար գործոն: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ամբողջական համապատասխանությունը սովորական չէ ֆինանսական կազմակերպությունների համար՝ պայմանավորված իրականացվող գործարքների տարաբնույթությամբ և ժամկետների անորոշությամբ: Անհամապատասխանությունը հնարավորություն է տալիս բարձրացնել շահութաբերությունը, սակայն կարող է նաև մեծացնել կորուստների ռիսկը:

Բանկի կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական հոսքերի հետ կապված պարտականությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Տնօրենների խորհրդի կողմից:

Բանկը ձգտում է պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածք, որը կազմված է այլ բանկերից և ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված երկարաժամկետ և կարճաժամկետ վարկերից, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց ավանդներից, ինչպես նաև բարձր իրացվելի ակտիվների տարբերակված պորտֆելներ՝ իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներն արագ և արդյունավետ բավարարելու համար:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը պահանջում է՝

- դրամական հոսքերի կանխատեսում ըստ հիմնական արտարժույթների և այդ դրամական հոսքերի հետ կապված պահանջվող իրացվելի ակտիվների մակարդակի դիտարկում,
- ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված կառուցվածքի պահպանում,
- պարտքերի կենտրոնացման և կառուցվածքի կառավարում,
- պարտքի հաշվին ֆինանսավորման ներգրավման ծրագրերի մշակում,
- բարձր իրացվելի ակտիվների պորտֆելի պահպանում, որը կարելի է հեշտությամբ իրացնել որպես ապահովություն դրամական հոսքերի դադարեցման դեպքում,
- իրացվելիության և ֆինանսավորման անընդհատությունն ապահովող ծրագրերի մշակում,
- օրենսդրական պահանջների հետ իրացվելիության ցուցանիշների համապատասխանության հսկողություն:

Ակտիվների և պարտավորությունների բաժինը կառուցվածքային ստորաբաժանումներից ստանում է տեղեկատվություն վերջիններիս ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրացվելիության կառուցվածքի և ապագայում պլանավորվող գործունեությունից ակնկալվող դրամական հոսքերի կանխատեսումների վերաբերյալ: Այնուհետև, Ակտիվների և պարտավորությունների բաժինը ձևավորում է կարճաժամկետ իրացվելի ակտիվների համապատասխան պորտֆել, որը հիմնականում բաղկացած է առևտրական նպատակով պահվող կարճաժամկետ իրացվելի արժեթղթերից, բանկերին տրված վարկերից և փոխատվություններից և այլ միջբանկային գործիքներից՝ նպատակ ունենալով ապահովել իրացվելիության բավարար մակարդակ: Ակտիվների և պարտավորությունների բաժինն իրականացնում է իրացվելիության դիրքի հսկողություն օրական կտրվածքով և իրացվելիության կանոնավոր «սթրես թեստեր» շուկայական սովորական և ավելի խիստ պայմանները ներառող տարբեր սցենարների շրջանակում: Սովորական շուկայական պայմաններում իրացվելիության դիրքի վերաբերյալ հաշվետվությունները ներկայացվում են վերադաս դեկավարությանը շաբաթական կտրվածքով: Իրացվելիության կառավարման վերաբերյալ որոշումները կայացվում են Ռիսկերի կառավարման բաժնի և ԱՊԿԿ-ի կողմից և իրականացվում են Ակտիվների և պարտավորությունների բաժնի կողմից:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված են ֆինանսական պարտավորությունների և փոխատվության հանձնառությունների գծով չզեղչված դրամական հոսքերը՝ ըստ պայմանագրով սահմանված ամենավաղ մարման ժամկետի: Աղյուսակներում ներկայացված դրամական ներհոսքի և արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումարն իրենից ներկայացնում է չզեղչված պայմանագրային դրամական հոսքերը ֆինանսական պարտավորությունների կամ փոխատվության հանձնառությունների գծով: Ֆինանսական երաշխավորությունների պայմանագրերի համար երաշխավորության առավելագույն գումարը բաշխվում է այն ամենավաղ ժամանակաշրջանին, որի ընթացքում երաշխավորությունը կարող է օգտագործվել: Վճարումները, որոնց մասին հաճախորդները պետք է ծանուցվեն, դիտարկվում են այնպես, ինչպես եթե ծանուցումն անմիջապես ներկայացված լիներ: Այնուամենայնիվ, Բանկն ակնկալում է, որ շատ հաճախորդներ չեն պահանջի վճարումն այն ամենավաղ հնարավոր ամսաթվի դրությամբ, որին Բանկը պարտավորված կլինի կատարել վճարումը, և աղյուսակը չի արտացոլում ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ հաշվարկված ավանդներին վերաբերող Բանկի անցյալ ժամանակաշրջանների տվյալների հիման վրա:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունն ըստ մարման ժամկետների 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	11,581,709	-	-	-	11,581,709	11,581,709
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	6,012,374	-	-	-	6,012,374	6,007,733
Հանախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	142,872,717	90,546,134	56,067,147	70,016	289,556,014	280,821,591
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	7,345,018	16,430,984	-	23,776,002	21,296,245
Ստորադաս փոխառություններ	18,573	346,915	1,457,843	5,103,304	6,926,634	4,107,167
Այլ փոխառու միջոցներ	508,944	14,954,533	24,753,182	12,391,329	52,607,989	43,353,424
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	27,040	273,740	1,040,465	129,571	1,470,815	1,201,856
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	161,021,357	113,466,340	99,749,621	17,694,220	391,931,537	368,369,725
Հանձնառություններ և պայմանական պարտավորություններ	24,539,842	-	-	-	24,539,842	24,539,842

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունն ըստ մարման ժամկետների 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	274,694	-	-	-	274,694	274,694
Հանախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	112,543,835	73,826,180	49,780,602	30,636	236,181,253	229,262,980
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	5,493,021	6,352,770	-	11,845,791	10,895,281
Ստորադաս փոխառություններ	17,855	336,549	1,417,240	5,317,400	7,089,044	3,993,514
Այլ փոխառու միջոցներ	1,270,797	5,232,073	22,619,258	11,275,987	40,398,115	33,096,336
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	445,319	155,038	569,977	246,505	1,416,839	1,166,032
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	114,552,500	85,042,861	80,739,847	16,870,528	297,205,736	278,688,837
Հանձնառություններ և պայմանական պարտավորություններ	19,600,309	-	-	-	19,600,309	19,600,309

Վերը և ստորև ներկայացված աղյուսակներում հաճախորդներից ներգրավված միջոցներում ներառված են ֆիզիկական անձանց ժամկետային ավանդները: Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Բանկը պարտավոր է վճարել ֆիզիկական անձանց ժամկետային ավանդներն ավանդատուի պահանջով՝ կորցնելով հաշվեգրված տոկոսները: Վերը ներկայացված աղյուսակում այդ ավանդները դասակարգված են ըստ պայմանագրային մարման ժամկետների:

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս ժամկետով	7,317,656	5,999,163
1-ից 3 ամիս ժամկետով	12,814,376	14,601,083
3-ից 6 ամիս ժամկետով	19,064,848	14,831,667
6-ից 12 ամիս ժամկետով	35,546,693	27,176,181
Ավելի քան 1 տարի ժամկետով	41,084,527	40,761,141
	115,828,100	103,369,235

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ պայմանագրային մարման ժամկետների:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ժամկետանց	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	60,937,733	-	-	-	-	-	60,937,733
Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	6,152,413	22,906,470	7,675,388	-	-	36,734,271
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	8,507,638	13,039,328	20,598,971	6,995,204	-	-	49,141,141
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպությունների տրված վարկեր և փոխատվություններ	33,767,305	4,729,244	2,268,226	-	-	-	40,764,775
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	30,249,231	-	-	-	-	-	30,249,231
Հանախորդներին տրված վարկեր	3,986,324	45,300,291	96,040,114	64,072,397	-	2,352,239	211,751,365
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	9,262,505	-	9,262,505
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	-	-	-	1,055,100	-	1,055,100
Առգրավված ակտիվներ	-	-	-	-	1,526,940	-	1,526,940
Այլ ակտիվներ	2,308,024	-	-	-	1,912,279	-	4,220,303
Ընդամենը ակտիվներ	139,756,255	69,221,276	141,813,781	78,742,989	13,756,824	2,352,239	445,643,364
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	6,007,733	-	-	-	-	-	6,007,733
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	11,581,709	-	-	-	-	-	11,581,709
Հանախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	142,644,218	86,139,853	51,993,403	44,117	-	-	280,821,591
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	6,065,145	15,231,100	-	-	-	21,296,245
Ստորադաս փոխառություններ	18,164	18,164	-	4,047,682	-	-	4,107,166
Այլ փոխառու միջոցներ	462,114	12,600,786	19,653,537	10,636,990	-	-	43,353,427
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	5,597	210,867	846,480	87,133	-	-	1,150,077
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	-	1,389,238	-	-	-	-	1,389,238
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-	1,452,052	-	-	-	1,452,052
Այլ պարտավորություններ	3,255,192	689,500	-	-	1,079,326	-	5,024,018
Ընդամենը պարտավորություններ	163,974,727	107,113,553	89,176,572	14,815,922	1,079,326	-	376,183,256
Չուտ դիրքը	(24,218,472)	(37,892,277)	52,637,209	63,927,067	12,677,498	2,352,239	69,460,108

* Բացասական կարճաժամկետ իրացվելիության դիրքը կառավարելու համար Բանկը հիմնվում է ֆինանսական արժեթղթերի վրա, որոնք կարող են վաճառվել կամ գրավադրվել հետգնման պայմանագրերով, և այն փաստի վրա, որ ժամկետային ավանդների ժամկետը կերկարաձգվի մարման ժամկետից հետո:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ պայմանագրային մարման ժամկետների:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ժամկետանց	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	71,384,322	-	-	-	-	-	71,384,322
Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	3,285,028	9,804,992	6,237,080	5,746,466	-	-	25,073,566
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	31,704	2,058,835	18,484,715	6,148,736	-	-	26,723,990
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպությունների տրված վարկեր և փոխառություններ	18,803,856	855,362	776,478	-	-	-	20,435,696
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	27,033,349	-	-	-	-	-	27,033,349
Հանախորդներին տրված վարկեր	3,038,077	34,584,482	71,375,535	49,876,602	-	2,708,527	161,583,223
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	8,482,515	-	8,482,515
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	-	-	-	1,077,445	-	1,077,445
Առգրավված ակտիվներ	-	-	-	-	1,486,160	-	1,486,160
Այլ ակտիվներ	4,040,126	-	-	-	703,620	-	4,743,746
Ընդամենը ակտիվներ	127,616,462	47,303,671	96,873,808	61,771,804	11,749,740	2,708,527	348,024,012
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	274,694	-	-	-	-	-	274,694
Հանախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	112,404,494	70,329,181	46,513,332	15,973	-	-	229,262,980
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	4,957,174	5,938,107	-	-	-	10,895,281
Ստորադաս փոխառություններ	17,467	40,563	-	3,935,484	-	-	3,993,514
Այլ փոխառու միջոցներ	1,221,183	3,753,790	18,383,867	9,737,496	-	-	33,096,336
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	445,319	96,344	405,401	218,968	-	-	1,166,032
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	-	4,776,679	-	-	-	-	4,776,679
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-	970,430	-	-	-	970,430
Այլ պարտավորություններ	1,156,752	630,610	-	-	864,494	-	2,651,856
Ընդամենը պարտավորություններ	115,519,909	84,584,341	72,211,137	13,907,921	864,494	-	287,087,802
Չուտ դիրքը	12,096,553	(37,280,670)	24,662,671	47,863,883	10,885,246	2,708,527	60,936,210

31 Կապիտալի կառավարում

Բանկի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են ապահովել համապատասխանություն կապիտալի համար գործող արտաքին պահանջներին և պահպանել բարձր պարտքային վարկանիշ ու կապիտալի լավ ցուցանիշներ՝ գործունեությանն աջակցելու և բաժնետոմսերի ֆոնդային բորսայի արժեքն առավելագույնի հասցնելու համար:

Բանկը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և կատարում է ճշգրտումներ տնտեսական պայմանների փոփոխությունների և իր գործունեության ռիսկային բնույթին համապատասխան: Կապիտալը կառուցվածքը պահպանելու կամ դրա հետ կապված ճշգրտումներ կատարելու համար Բանկը կարող է ճշգրտել բաժնետերերին վճարվելիք շահաբաժինների գումարը, վերադարձնել կապիտալը բաժնետերերին կամ թողարկել արժեթղթեր: Կապիտալի կառավարման նպատակները, քաղաքականությունը և ընթացակարգերը որևէ կերպ չեն փոխվել նախորդ տարիների համեմատ:

Բանկի կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից: ՀՀ ԿԲ-ի ներկայիս պահանջների համաձայն՝ բանկերի նվազագույն ընդհանուր կապիտալը պետք է կազմի 30,000,000 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 30,000,000 հազար դրամ): 2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կապիտալի չափը համապատասխանում էր ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված նվազագույն կապիտալի պահանջներին:

Բանկը որպես կապիտալ սահմանում է օրենսդրությամբ վարկային կազմակերպությունների համար որպես կապիտալ սահմանված հոդվածները: ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն, որոնք հիմնված են Բազելյան համաձայնագրի սկզբունքների վրա, բանկերը պետք է ապահովեն, որպեսզի կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցության ցուցանիշը («կապիտալի համարժեքության ցուցանիշ») բարձր լինի սահմանված նվազագույն մակարդակից: 2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ սահմանված նվազագույն մակարդակը կազմում էր 12%: 2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը համապատասխանում էր սահմանված ցուցանիշին:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 1988թ. Բազելյան համաձայնագրի պահանջների համաձայն հաշվարկված կապիտալի կառուցվածքի վերլուծությունը՝ հետագա փոփոխություններով, այդ թվում՝ շուկայական ռիսկերի ներառման հետ կապված փոփոխություններով, դեկտեմբեր ամսվա համար:

	2023թ. հազ. դրամ Առդիտի չենթարկված	2022թ. հազ. դրամ Առդիտի չենթարկված
Ընդամենը կապիտալ	70,878,103	64,775,776
Ընդամենը ռիսկով կշռված ակտիվներ	374,673,944	249,827,345
Ընդամենը կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների տոկոսային հարաբերակցությունը (ընդամենը կապիտալի հարաբերակցություն)	18.92%	25.93%

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ռիսկի կշիռների հիերարխիայի միջոցով, որոնք դասակարգված են ըստ բնույթի և արտացոլում են յուրաքանչյուր ակտիվի և պայմանագրային կողմի հետ կապված պարտքային, շուկայական և այլ ռիսկերի գնահատականը՝ հաշվի առնելով սահմանված չափանիշներին համապատասխանող ցանկացած գրավ կամ երաշխավորություն: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների համար՝ որոշակի ճշգրտումներով՝ հնարավոր կորուստների առավել պայմանական բնույթն արտացոլելու նպատակով:

32 Փոխատվության հանձնառություններ

Բանկն ունի վարկեր տրամադրելու հանձնառություններ: Այդ հանձնառությունները նախատեսում են վարկային ռեսուրսների տրամադրում հաստատված վարկերի, վարկային քարտերի սահմանաչափերի և օվերդրաֆտների տեսքով:

Բանկը տրամադրում է ֆինանսական երաշխավորություններ երրորդ անձանց հանդեպ հանախորդների պարտավորությունների կատարումը երաշխավորելու համար: Այդ պայմանագրերն ունեն ֆիքսված ժամկետներ՝ սովորաբար մինչև հինգ տարի:

Փոխատվության հանձնառությունների և ֆինանսական երաշխավորությունների հետ կապված Բանկը կիրառում է պարտքային ռիսկի կառավարման նույն քաղաքականությունը և ընթացակարգերը, որոնք կիրառվում են իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց վարկեր տրամադրելիս:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են փոխատվության հանձնառությունների պայմանագրային գումարներն ըստ դասերի: Աղյուսակում փոխատվության հանձնառությունների գծով արտացոլված գումարները ենթադրում են, որ գումարներն ամբողջությամբ տրամադրված են: Աղյուսակում երաշխավորությունների արտացոլված գումարներն իրենցից ներկայացնում են առավելագույն հաշվապահական վնասը, որը կճանաչվի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե պայմանագրային կողմերը չկատարեն իրենց պայմանագրային պարտականությունները:

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Պայմանագրային գումար		
Իրավաբանական անձանց տրված՝ չօգտագործված վարկերի և վարկային գծերի գծով հանձնառություններ	13,608,507	10,015,644
Ֆիզիկական անձանց տրված՝ չօգտագործված վարկերի և վարկային քարտերի գծով հանձնառություններ	2,632,404	1,821,462
Երաշխավորություններ	4,044,305	4,801,136
	20,285,216	16,638,242
Արժեզրկման գծով պահուստ	(66,457)	(80,560)

Բացի վերը ներկայացված փոխատվության հանձնառությունների, Բանկն ունի չօգտագործված երաշխավորությունների գծով հանձնառություններ, որոնց տրամադրումը ենթակա է լրացուցիչ հաստատման Բանկի կողմից: Բանկն այդ մնացորդները դիտարկում է որպես չպարտավորված: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ չպարտավորված մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում էր 4,254,626 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 2,962,067 հազար դրամ):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական փոխատվության հանձնառություններն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրավաբանական անձանց տրված՝ չօգտագործված վարկերի և վարկային գծերի գծով հանձնառությունների կազմում ներառված են Բանկի ներքին B1 վարկանիշ ունեցող՝ 1,382,089 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով (2022թ-ին՝ 2,969 հազար դրամ) և B2 վարկանիշ ունեցող՝ 2,631,135 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով հանախորդները (2022թ-ին այդպիսի հանախորդներ չկային):

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է հանձնառությունների գծով կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	2023թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Հանձնառություններ				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	80,560	-	-	80,560
Սկզբնավորված նոր հանձնառություններ	10,424	-	-	10,424
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները	(24,527)	-	-	(24,527)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	66,457	-	-	66,457

հազ. դրամ	2022թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Հանձնառություններ				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	15,583	-	-	15,583
Սկզբնավորված նոր հանձնառություններ	18,398	-	-	18,398
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում, ներառյալ մարումները	46,579	-	-	46,579
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	80,560	-	-	80,560

33 Պայմանական դեպքեր

(ա) Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Դեկավարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի հետևանքով առաջացող պարտավորությունների վերջնական գումարը, եթե այդպիսիք լինեն, նշանակալի բացասական ազդեցություն չի ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

(բ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հանախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Դեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

34 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Գործարքներ առանցքային կառավարչական անձնակազմի հետ

Ստորև ներկայացված է անձնակազմի գծով ծախսերում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Աշխատավարձ և պարգրավճարներ	2,420,421	2,278,886
Առանցքային կառավարչական անձնակազմի ընդհանուր վարձատրությունը	2,420,421	2,278,886

Այդ գումարները ներառում են առանցքային կառավարչական անձնակազմի հատուցումները, որոնք հաշվառված են համապատասխան ժամանակաշրջանների շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում:

Ստորև ներկայացված են առանցքային կառավարչական անձնակազմի հետ գործարքների մնացորդները և միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2023թ. հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %	2022թ. հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն				
Հանախորդներին տրված համախառն վարկեր և փոխատվություններ	291,574	12.28%	287,649	11.86%
Հանախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(1,272)	-	(2,859)	-
Հանախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	1,854,720	0.0% - 6.82%	1,955,954	0.0%-6.76%

Ստորև ներկայացված են առանցքային կառավարչական անձնակազմի հետ գործարքների գծով շահույթում կամ վնասում արտացոլված գումարները դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Ծահույթ կամ վնաս		
Տոկոսային եկամուտ	29,172	46,792
Տոկոսային ծախս	(46,531)	(44,926)
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախս	(2,795)	(1,750)

(զ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքները, դրանց գծով մնացորդները և տարվա համապատասխան ծախսը և եկամուտը:

հազ. դրամ	Բաժնետերեր	Վերջնական հսկող կողմի հետ կապակցված այլ կազմակերպություններ և անձիք	Առանցքային կառավարչական անձնակազմի հետ կապակցված այլ կազմակերպություններ և անձիք
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառվածություններ			
Համախառն մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	19,408	-	37,218
Տարվա ընթացքում տրված վարկեր	2,380,621	810,663	-
Վարկերի մարումներ տարվա ընթացքում	(221,348)	-	(13,729)
Համախառն մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	2,178,681	810,663	23,489
Պարտքային կորստի պահուստ	(53,474)	(432)	(10)
Զուտ մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	2,125,207	810,231	23,479
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ			
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	-	-	2,907,196
Տարվա ընթացքում ստացված	-	-	91,795,017
Տարվա ընթացքում մարված	-	-	(92,092,347)
Համախառն մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	-	-	2,609,866
Պարտքային կորստի պահուստ	-	-	(839)
Զուտ մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	-	-	2,609,027
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ			
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	1,076,511	-	453,008
Տարվա ընթացքում ստացված	18,307,842	1,367,506	94,269,101
Տարվա ընթացքում մարված	(18,304,101)	(1,331,157)	(94,633,478)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	1,080,252	36,349	88,631
Ստորադաս փոխառություն	4,107,166	-	-
Ծախսերի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն			
Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	28,988	22,399	2,917
Տոկոսային եկամուտ հակադարձ հետգնման գործարքների գծով	-	-	305,152
Տոկոսային ծախս ավանդների գծով	(129)	-	(10,782)
Տոկոսային ծախս ստորադաս փոխառության գծով	(353,178)	-	-
Տոկոսային ծախս այլ փոխառու միջոցների գծով	(40,745)	-	-

Բաժնետիրոջից ստացված ստորադաս փոխառության տոկոսադրույքը կազմում է 9%, փոխառությունը ենթակա է մարման 2031թ-ին:

Այլ կապակցված կողմերին տրված վարկերը և փոխառվածությունները արտահայտված են ՀՀ դրամով, եվրոդոլարով, ԱՄՆ դոլարով և ռուբլով, տոկոսադրույքները կազմում են 4.39-14.85% և ենթակա են մարման 2025-2033թթ.:

Այլ կապակցված կողմերի հետ հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներն արտահայտված են ՀՀ դրամով են, միջին տոկոսադրույքը կազմում է 11.24% և իրենց բնույթով հանդիսանում են մարման կարճ ժամկետով գործիքներ:

Այլ կապակցված անձանց ժամկետային ավանդներն արտահայտված են ՀՀ դրամով, ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով, տոկոսադրույքները կազմում են 2%-5.11% և ենթակա են մարման 2024-2026թթ.:

Ստորև ներկայացված են 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքները, դրանց գծով մնացորդները և տարվա համապատասխան ծախսը և եկամուտը:

	Բաժնետերեր	Վերջնական հսկող կողմի հետ կապակցված այլ կազմակերպություններ և անձիք	Առանցքային կառավարչական անձնակազմի հետ կապակցված այլ կազմակերպություններ և անձիք
հազ. դրամ			
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ			
Համախառն մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	1,303,101	-	61,821
Տարվա ընթացքում տրված վարկեր	119,052	-	50,356
Վարկերի մարումներ տարվա ընթացքում	(1,402,745)	-	(75,124)
Համախառն մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	19,408	-	37,053
Պարտքային կորստի պահուստ	(1,671)	-	(93)
Չուտ մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	17,737	-	36,960
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ			
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	-	-	2,950,131
Տարվա ընթացքում ստացված	-	-	48,564,779
Տարվա ընթացքում մարված	-	-	(48,607,714)
Համախառն մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	-	-	2,907,196
Պարտքային կորստի պահուստ	-	-	(1,738)
Չուտ մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	-	-	2,905,458
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ			
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	4,575,344	-	331,085
Տարվա ընթացքում ստացված	23,858,710	-	51,231,956
Տարվա ընթացքում մարված	(27,357,543)	-	(51,098,085)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	1,076,511	-	464,956
Ստորադաս փոխառություն	4,107,166	-	-
Այլ փոխառու միջոցներ	3,443,085	-	-
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն			
Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	24,195	-	2,169
Տոկոսային եկամուտ հակադարձ հետզնման գործարքների գծով	-	-	296,509
Տոկոսային ծախս ավանդների գծով	(69,526)	-	(13,387)
Տոկոսային ծախս ստորադաս փոխառության գծով	(301,944)	-	-
Տոկոսային ծախս այլ փոխառու միջոցների գծով	(132,650)	-	-

Բաժնետիրոջից ստացված ստորադաս փոխառության տոկոսադրույքը կազմում է 9%, փոխառությունը ենթակա է մարման 2031թ-ին:

Բաժնետիրոջից ստացված այլ փոխառու միջոցներն արտահայտված են եվրոդոլարով և ԱՄՆ դոլարով, տոկոսադրույքները կազմում են համապատասխանաբար 4.5% և 5.75% և ենթակա են մարման համապատասխանաբար 2023թ-ին և 2025թ-ին:

Այլ կապակցված կողմերին տրված վարկերը և փոխատվությունները արտահայտված են ՀՀ դրամով, եվրոդոլարով, ԱՄՆ դոլարով և ռուբլով, տոկոսադրույքները կազմում են 7.22-12.68% և ենթակա են մարման 2025-2032թթ.:

Այլ կապակցված անձանց ժամկետային ավանդներն արտահայտված են ՀՀ դրամով, ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով, տոկոսադրույքները կազմում են 3.02%-8.16% և ենթակա են մարման 2023-2025թթ.:

Այլ կապակցված կողմերի հետ հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներն արտահայտված են ՀՀ դրամով են, միջին տոկոսադրույքը կազմում է 10.78% և իրենց բնույթով հանդիսանում են մարման կարճ ժամկետով գործիքներ:

35 Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ. իրական արժեք և հաշվապահական հաշվառման դասակարգում

Բանկը ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափելիս կիրառում է ստորև ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիան, որն արտացոլում է չափումների ժամանակ օգտագործված ելակետային տվյալների նշանակալիությունը:

- 1-ին մակարդակ. նույն գործիքների համար գործող շուկայում գնանշված գները (չճշգրտված):
- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող): Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնց գնահատման համար կիրառվել են նմանատիպ գործիքների համար գործող շուկայում գնանշված գները, նմանատիպ գործիքների համար գնանշված գներն ակտիվ չհամարվող շուկաներում, կամ գնահատման այլ մեթոդներ, որտեղ բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտելի են շուկայական տվյալներից:
- 3-րդ մակարդակ. ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ: Այս դասակարգը ներառում է բոլոր այն գործիքները, որոնց դեպքում գնահատման մեթոդները ներառում են դիտելի տվյալների վրա չհիմնված ելակետային տվյալները և ոչ դիտելի ելակետային տվյալները նշանակալի ազդեցություն ունեն գործիքի գնահատման վրա: Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնք գնահատվում են նմանատիպ գործիքների համար գնանշված գների հիման վրա, որոնց գծով պահանջվում են նշանակալի ոչ դիտելի ճշգրտումներ կամ ենթադրություններ՝ գործիքների միջև տարբերություններն արտացոլելու համար:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բոլոր ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ հանախորդներին տրված վարկերի և փոխաստվությունների և ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի գնահատված իրական արժեքները մոտավորապես համապատասխանում են դրանց հաշվեկշռային արժեքներին: Հանախորդներին տրված վարկերի և փոխաստվությունների իրական արժեքը դասվել է իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակին, իսկ ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքը դասվել է իրական արժեքի հիերարխիայի 2-րդ մակարդակին:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ուներ ՀՀ ԿԲ-ից ՀՀ դրամով 6%-7.5% անվանական տոկոսադրույքով և տեղական վարկային կազմակերպությունից ՀՀ դրամով 4.5%-10.5% անվանական տոկոսադրույքով ստացված փոխառություններ: Փոխառությունները համարվում են շուկայի առանձին սեգմենտի փոխառությունները, հետևաբար, Բանկը համարում է, որ փոխառությունները ստացվել են շուկայական տոկոսադրույքներով:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված են հանախորդներին տրված վարկերի և փոխաստվությունների և ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի հաշվեկշռային և իրական արժեքները 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Հաշվեկշռային արժեք հազ. դրամ	Իրական արժեք հազ. դրամ	Տարբերություն հազ. դրամ
2023թ.			
Հանախորդներին տրված վարկեր և փոխաստվություններ	211,751,365	210,706,502	1,044,863
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	49,141,141	49,864,082	(722,941)
Ընդամենը	260,892,506	260,570,584	321,922

Ստորև բերվող աղյուսակներում իրական արժեքի հիերարխիայի համապատասխան մակարդակների կտրվածքով ներկայացված է այն ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը, որոնք չափվում են իրական արժեքով և որոնց համար բացահայտված է իրական արժեքը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Գումարները հիմնված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վրա:

2023թ.				
հազ. դրամ	1-ին մակարդակ	2-րդ մակարդակ	3-րդ մակարդակ	Ընդամենը
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ				
Պարտքային և հաստատուն եկամտով այլ գործիքներ	320,080	30,190,240	-	30,510,320
Բաժնային գործիքներ	-	-	42,825	42,825
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	6,181,126	-	6,181,126
Ընդամենը ակտիվներ	320,080	36,371,366	42,825	36,734,271
2022թ.				
հազ. դրամ	1-ին մակարդակ	2-րդ մակարդակ	3-րդ մակարդակ	Ընդամենը
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ				
Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական պարտատոմսեր	477,773	24,552,968	-	25,030,741
Բաժնային գործիքներ	-	-	42,825	42,825
Ընդամենը ակտիվներ	477,773	24,552,968	42,825	25,073,566

Իրական արժեքի այս գնահատականի նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գինը, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու համար չափման ամսաթվի դրությամբ: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է դիտվի որպես իրացման գին՝ անմիջապես ակտիվների վաճառքի կամ պարտավորությունների փոխանցման ժամանակ:

Գնահատման մեթոդները ներառում են գուտ ներկա արժեքի և գեղջված դրամական հոսքերի մոդելները, նմանատիպ գործիքների հետ համեմատությունը, որոնց համար առկա են շուկայական դիտելի գները, և գնահատման այլ մոդելները: Գնահատման մեթոդներում կիրառվող ենթադրությունները և ելակետային տվյալները ներառում են ոչ ռիսկային և ուղենիշային տոկոսադրույքները, վարկային սփրեդերը և այլ հավելավճարները, որոնք օգտագործվում են գեղջման դրույքները, պարտատոմսերի և բաժնետոմսերի գները, արտարժույթի փոխարժեքները, բաժնային գործիքների և բաժնային գործիքների ինդեքսի գները գնահատելու համար: Գնահատման մեթոդների նպատակն է ստանալ այն իրական արժեքը, որն արտացոլում է ֆինանսական գործիքի գինը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, որը կորոշվեր շուկայի մասնակիցների կողմից «անկախ կողմերի միջև գործարքում»:

Սովորական և ավելի պարզ ֆինանսական գործիքների, այդ թվում՝ միայն դիտելի շուկայական տվյալներ օգտագործող և ղեկավարության դատողություններ և գնահատումներ գրեթե չպահանջող տոկոսադրույքի և արժույթային սվոփերի, իրական արժեքը որոշելու համար Բանկը կիրառում է ընդունված գնահատման մոդելները: Դիտելի գները և մոդելի ելակետային տվյալները սովորաբար հասանելի են շուկայում՝ ցուցակված պարտքային և բաժնային արժեթղթերի, բորսայում շրջանառվող ածանցյալ գործիքների և բորսայում չշրջանառվող պարզ ածանցյալ գործիքների, այդ թվում՝ տոկոսադրույքի սվոփերի համար: 2-րդ մակարդակ դասված ֆինանսական գործիքների համար Բանկն օգտագործում է նմանատիպ գործիքների համար գնանշվող գներն այն շուկաներում, որոնք համարվում են գրեթե ոչ գործող:

Հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների իրական արժեքը գնահատելու համար դեկավարությունը առաջնորդվել է հետևյալ ենթադրություններով՝ արտարժույթով արտահայտված վարկերի գծով 7.8%-8.6% գեղչման դրույքները և ՀՀ դրամով արտահայտված վարկերի գծով 11.5%-16.8% գեղչման դրույքները կիրառվում են հաճախորդներին տրված վարկերից և փոխատվություններից ակնկալվող դրամական հոսքերը գեղչելու համար:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքը գնահատելու համար դեկավարությունը առաջնորդվել է հետևյալ ենթադրություններով՝ ՀՀ դրամով արտահայտված արժեթղթերի գծով կիրառվում են 10.2%-11.4% դրույքներ և արտարժույթով արտահայտված արժեթղթերի գծով կիրառվում են 5.5%-6.9% դրույքներ:

36 Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն

Գործառնական սեզմենտներ

Բանկի գործունեությունը կազմակերպվում է չորս հիմնական գործառնական սեզմենտների (2022թ-ին՝ երեք սեզմենտների) հիման վրա: Այդ գործառնական սեզմենտները մշտադիտարկվում են, և դրանց արդյունքների հիման վրա կայացվում են ռազմավարական որոշումներ:

Ֆիզիկական անձանց մատուցվող ծառայություններն իրենցից ներկայացնում են հաճախորդներին ընթացիկ հաշիվների բացման և վարման, խնայողությունների, ավանդների գծով բանկային ծառայությունները, ներդրումային և խնայողական, պահառուական, բանկային քարտերի սպասարկման ծառայությունները, սպառողական և հիփոթեքային վարկերի տրամադրումը:

Իրավաբանական անձանց մատուցվող ծառայություններն իրենցից ներկայացնում են հաշվարկային և ընթացիկ հաշիվների սպասարկման, ավանդների, օվերդրաֆտների գծով ծառայությունները, վարկերի և ֆինանսավորման այլ միջոցների տրամադրումը, արտարժույթով գործառնությունները և ածանցյալ գործիքներով գործարքները:

Բանկային ներդրումային ծառայություններն իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական գործիքների առքուվաճառքի գործառնությունները, համակարգված ֆինանսավորման տրամադրումը, վարձակալությունը, միաձուլման և ձեռքբերման գծով խորհրդատվության տրամադրումը:

Թվային բանկինգն իրենից ներկայացնում է բանկերի գործառնությունները թվային հարթակներում:

Բիզնես սեզմենտների միջև գործառնություններն իրականացվում են սովորական առևտրային պայմաններով: Ֆինանսական միջոցները որպես կանոն վերաբաշխվում են սեզմենտների միջև, որի արդյունքում ֆինանսավորման գծով ծախսերի փոխանցումները բացահայտվում են գործառնական եկամտի կազմում: Այդ միջոցների գծով տոկոսները հաշվարկվում են Բանկի կապիտալի արժեքի վրա:

Բիզնես սեզմենտների միջև առկա չեն եկամտի և ծախսի այլ էական հոդվածներ: Սեզմենտի ակտիվները և պարտավորությունները ներառում են գործառնական ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք կազմում են Բանկի հաշվեկշռային ակտիվների և պարտավորությունների մեծ մասը, բացառությամբ այնպիսի հոդվածների, ինչպիսիք են՝ հարկերը և փոխառությունները: Ներքին ծախսերը և տրանսֆերային գնագոյացման մասով ճշգրտումները արտացոլվում են յուրաքանչյուր բիզնես սեզմենտի գործունեության արդյունքներում: Արտաքին հաճախորդների հետ պայմանագրերի հասույթն ըստ բիզնես սեզմենտների՝ ողջամիտ հիմունքով բաշխելու համար օգտագործվում են հասույթի բաշխման համաձայնագրեր:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է տեղեկատվություն Բանկի գործառնական սեզմենտների եկամուտների և շահույթի, որոշակի ակտիվների և պարտավորությունների վերաբերյալ:

	Ֆիզիկական անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Իրավաբանա- կան անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Բանկային ներդրումային ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Թ-վային բանկինգ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
2023թ.					
Տոկոսային եկամուտ	9,232,365	8,625,718	10,248,724	940,453	29,047,260
Տոկոսային ծախս	(2,779,667)	(5,226,932)	(1,268,575)	(4,613,255)	(13,888,429)
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտ (Ծնթգ. 7)	663,750	666,519	1,202,333	5,435,307	7,967,909
Չուտ ոչ տոկոսային եկամուտ/(ծախս)*	(273,314)	751,547	4,909,934	(3,897,985)	1,490,182
Միջսեզմենտային եկամուտ	(724,941)	3,869,095	(8,369,933)	5,225,779	-
Գործառնական եկամուտը մինչև արժեզրկումը և այլ վարչական ծախսերը	6,118,193	8,685,947	6,722,483	3,090,299	24,616,922
Ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից զուտ կորուստներ	(42,238)	(1,141,150)	(135,255)	586,239	(732,404)
Անձնակազմի և այլ վարչական ծախսերը	(3,930,867)	(2,940,782)	(728,648)	(2,869,752)	(10,470,049)
Շահույթը մինչև շահութահարկով հարկումը	2,145,088	4,604,015	5,858,580	806,786	13,414,469
Շահութահարկի գծով ծախս	(700,337)	(927,656)	(541,896)	(208,600)	(2,378,489)
Տարվա շահույթ	1,444,751	3,676,359	5,316,684	598,186	11,035,980

	Ֆիզիկական անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Իրավաբանա- կան անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Բանկային ներդրումային ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
2022թ.				
Տոկոսային եկամուտ	9,321,933	5,625,811	6,009,494	20,957,238
Տոկոսային ծախս	(7,675,078)	(2,972,443)	(715,616)	(11,363,137)
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտ (Ծնթգ. 7)	3,398,848	1,228,394	2,937,981	7,565,223
Չուտ ոչ տոկոսային եկամուտ/(ծախս)*	20,525,090	8,934,525	(5,239,814)	24,219,801
Միջսեզմենտային եկամուտ	(490,986)	565,605	(74,619)	-
Գործառնական եկամուտը մինչև արժեզրկումը և այլ վարչական ծախսերը	25,079,807	13,381,892	2,917,426	41,379,125
Ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից զուտ կորուստներ	(376,876)	(1,725,140)	(73,328)	(2,175,344)
Անձնակազմի և այլ վարչական ծախսերը	(4,193,286)	(3,501,188)	(569,961)	(8,264,435)
Շահույթը մինչև շահութահարկով հարկումը	20,509,645	8,155,564	2,274,137	30,939,346
Շահութահարկի գծով ծախս	(3,456,980)	(1,374,652)	(383,315)	(5,214,947)
Տարվա շահույթ	17,052,665	6,780,912	1,890,822	25,724,399

* Չուտ ոչ տոկոսային եկամուտը ներառում է միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտը, այլ գործառնական եկամուտը, ուղղակի բանկային ծախսերը, զուտ օգուտը իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից, զուտ օգուտը փոխարժեքային տարբերություններից և զուտ օգուտը իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերից:

	Ֆիզիկական անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Իրավաբանա- կան անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Բանկային ներդրումային ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Թ-վային բանկինգ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
2023թ.					
Տոկոսաբեր ֆինանսական ակտիվներ	96,893,984	111,027,863	131,554,142	3,829,518	343,305,506
Տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ	108,394,748	137,711,735	34,024,245	82,175,694	362,306,422

	Ֆիզիկական անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Իրավաբանա- կան անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Բանկային ներդրումային ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
2022թ.				
Տոկոսաբեր ֆինանսական ակտիվներ	76,186,908	85,396,315	88,823,981	250,407,204
Տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ	174,870,311	94,998,424	10,895,280	280,764,015

Տոկոսաբեր ֆինանսական ակտիվները ներառում են իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվները, բանկերի տրված տոկոսակիր վարկերը և փոխատվությունները, հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարները, հաճախորդներին տրված ավրկերը և փոխատվությունները և ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքները:

Տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են բանկերի ավանդները և մնացորդները (բացառությամբ լոբո հաշիվների), հետզնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարները, հաճախորդների ընթացիկ հաշիվները և ավանդները, թողարկված պարտքային արժեթղթերը, այլ փոխառու միջոցները, ստորադաս փոխառությունները:

Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից

Ստորև ներկայացված է ՖՀՄՍ 15-ի գործողության ոլորտում գտնվող՝ հաճախորդների հետ պայմանագրերից ստացված հասույթի բացվածքն ըստ սեզամենտների 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	Ֆիզիկական անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Իրավաբանա- կան անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Բանկային ներդրումային ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Թ-վային բանկինգ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
2023թ.					
Պլաստիկ քարտերով գործառնություններ	177,424	-	-	5,072,789	5,250,213
Կանխիկ և անկանխիկ գործառնությունների վճարներ	188,690	136,066	1,167,759	39,552	1,532,067
Դրամական փոխանցումներ	176,035	313,320	-	42,610	531,965
Հաշիվների սպասարկում և հեռավար համակարգի ծառայություններ	84,875	118,645	34,574	272,770	510,864
Երաշխավորություններ և ակրեդիտիվներ	-	90,294	-	-	90,294
Այլ	36,726	8,194	-	7,586	52,506
	663,750	666,519	1,202,333	5,435,307	7,967,909

	Ֆիզիկական անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Իրավաբանա- կան անձանց մատուցվող ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Բանկային ներդրումային ծառայու- թյուններ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
2022թ.				
Կանխիկ և անկանխիկ գործառնությունների վճարներ	729,063	642,387	2,971,249	4,342,699
Պլաստիկ քարտերով գործառնություններ	2,394,126	-	-	2,394,126
Դրամական փոխանցումներ	195,390	363,412	-	558,802
Հաշիվների սպասարկում և հեռավար համակարգի ծառայություններ	53,301	113,633	-	166,934
Երաշխավորություններ և ակրեդիտիվներ	-	63,324	-	63,324
Այլ	27,852	11,486	-	39,338
	3,399,732	1,194,242	2,971,249	7,565,223